

ZARZĄDZENIE NR 550/26
BURMISTRZA MIASTA KOŚCIANA

z dnia 30 października 2026 r.

w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu
„Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Gminy
Miejskiej Kościan na lata 2027–2030”

Na podstawie art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662, 912 i z 2023 r. poz. 1688), § 4 ust. 2 oraz § 6 uchwały nr XX/234/17 Rady Miejskiej Kościana z dnia 19 stycznia 2017 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych, z późniejszymi zmianami, w związku z uchwałą nr XXX/277/26 Rady Miejskiej Kościana z dnia 29 października 2026 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu „Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Gminy Miejskiej Kościan na lata 2027–2030”, zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Zarządza się przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu „Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Gminy Miejskiej Kościan na lata 2027–2030”, zwanego dalej „projektem Planu”.

2. Projekt Planu stanowi załącznik nr 1 do zarządzenia.

§ 2. Celem konsultacji jest poznanie opinii, uwag i propozycji mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan dotyczących projektu Planu.

§ 3. Konsultacje społeczne przeprowadza się w terminie **od 30 października 2026 r. do 6 listopada 2026 r.**

§ 4. 1. Konsultacje społeczne przeprowadza się w następujących formach:

- 1) bezpośredniego zebrania konsultacyjnego z mieszkańcami Gminy Miejskiej Kościan;
- 2) zgłaszania uwag na piśmie do projektu Planu.

2. Zebranie konsultacyjne odbędzie się w dniu **6 listopada 2026 r. od godz. 15.00 do 17.00**, w Świetlicy Socjoterapeutycznej, ul. Bernardyńska 2, 64-000 Kościan.

3. Uwagi do projektu Planu można zgłaszać na formularzu konsultacyjnym stanowiącym załącznik nr 2 do zarządzenia, w terminie do dnia **6 listopada 2026 r.**

4. Wypełniony formularz można:

- 1) złożyć osobiście w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kościanie, ul. Szczepanowskiego 1, 64-000 Kościan;

2) przesłać pocztą na adres: konsultacje@ops.koscian.pl.

5. O zachowaniu terminu decyduje data wpływu formularza do Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościana.

6. Uwagi i wnioski zgłoszone podczas zebrania konsultacyjnego zostaną odnotowane w protokole z zebrania.

§ 5. 1. Informację o terminie i miejscu zebrania konsultacyjnego podaje się do publicznej wiadomości co najmniej 7 dni przed terminem zebrania, w sposób określony w zasadach i trybie przeprowadzania konsultacji społecznych obowiązujących w Gminie Miejskiej Kościan – załącznik nr 3 do zarządzenia.

2. O zwołaniu zebrania konsultacyjnego informuje się radnych Rady Miejskiej Kościana.

3. Z zebrania konsultacyjnego sporządza się protokół. Do protokołu dołącza się listę obecności uczestników zebrania.

§ 6. Projekt Planu udostępnia się mieszkańcom do wglądu w okresie trwania konsultacji:

- 1) w Biuletynie Informacji Publicznej;
- 2) na stronie internetowej Gminy Miejskiej Kościan;
- 3) w Urzędzie Miejskim Kościana;
- 4) na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościanie;
- 5) w mediach społecznościowych.

§ 7. Wyniki konsultacji zostaną podane do publicznej wiadomości zgodnie z zasadami i trybem przeprowadzania konsultacji społecznych obowiązującymi w Gminie Miejskiej Kościan.

§ 8. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Burmistrz Miasta
Kościana

Sławomir Kaczmarek

KOŚCIAN
W SERCU WIELKOPOLSKI

GMINA MIEJSKA
KOŚCIAN

LOKALNY PLAN DEINSTITUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

DLA GMINY MIEJSKIEJ KOŚCIAN

— NA LATA 2027–2030 —

BLISKOŚĆ

WSPÓLNOTA

WSPARCIE

SAMODZIELNOŚĆ

GODNOŚĆ

USŁUGI BLISKO
CZŁOWIEKA

Kościan, 2026

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIEJSKIEJ KOŚCIAN NA LATA 2027–2030

*Opracowanie na podstawie dokumentów strategicznych, sprawozdawczych
i diagnostycznych Gminy Miejskiej Kościan.*

*Dokument przygotowany przez Zespół ds. opracowania Lokalnego Planu
Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Gminy Miejskiej Kościan,
powołany zarządzeniem Burmistrza Miasta Kościana.*

Kościan, 2026 r.

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I – WPROWADZENIE I DIAGNOZA

1. Wprowadzenie
2. Podstawa prawna i zgodność z dokumentami strategicznymi
3. Metodologia opracowania i źródła danych
 - 3.1. Zespół opracowujący LPDI i koordynacja prac
4. Sytuacja społeczno-demograficzna Gminy Miejskiej Kościan
 - 4.1. Ogólna charakterystyka miasta
 - 4.2. Sytuacja demograficzna i społeczna mieszkańców
 - 4.3. Lokalny rynek pracy
 - 4.4. Mieszkańcy korzystający z systemu pomocy społecznej
 - 4.5. Problemy i potrzeby mieszkańców w świetle badań
5. Diagnoza grup odbiorców planowanego wsparcia
 - 5.1. Osoby starsze
 - 5.2. Dzieci i rodziny z dziećmi wymagającymi wsparcia
 - 5.3. Osoby z zaburzeniami psychicznymi
 - 5.4. Osoby z niepełnosprawnościami
 - 5.5. Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone bezdomnością
6. Diagnoza potrzeb kadrowych
7. Synteza diagnozy – stan bazowy lokalnego systemu wsparcia
8. Mapa lokalnych zasobów i potencjałów usług społecznych
9. Analiza luk w lokalnym systemie usług
10. Interesariusze i model partnerstwa lokalnego
11. Scenariusze deinstytucjonalizacji – przykładowe ścieżki wsparcia

CZĘŚĆ II – CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. Cel główny i cele szczegółowe
2. Obszary interwencji i matryce działań
 - 2.1. osoby starsze
 - 2.2. dzieci i rodziny
 - 2.3. osoby z zaburzeniami psychicznymi
 - 2.4. osoby z niepełnosprawnościami
 - 2.5. osoby w kryzysie bezdomności
3. Model docelowy lokalnego systemu usług
4. Ramy finansowe

CZĘŚĆ III – WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA

1. Harmonogram wdrażania 2027–2030
2. System wskaźników
3. Zarządzanie Planem

4. Roczny cykl wdrażania i monitorowania LPDI
5. Standard jakości usług środowiskowych
6. Plan komunikacji i partycypacji mieszkańców
7. Ryzyka wdrożeniowe
8. Karta corocznego raportu
9. Rekomendacje wdrożeniowe
10. Podsumowanie
11. Wykaz źródeł i dokumentów.
12. Słowniczek skrótów.

CZĘŚĆ I – WPROWADZENIE I DIAGNOZA

1. Wprowadzenie

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych dla Gminy Miejskiej Kościan na lata 2027–2030 wskazuje kierunek rozwoju lokalnego systemu wsparcia. Chodzi przede wszystkim o to, aby mieszkańcy, potrzebujący pomocy, mogli jak najdłużej korzystać z niej w swoim miejscu zamieszkania i w swoim najbliższym otoczeniu, a pobyt w placówce całodobowej był rozwiązaniem stosowanym wtedy, gdy inne formy wsparcia nie są wystarczające.

Deinstytucjonalizacja oznacza rozwijanie pomocy dostępnej blisko człowieka – w domu, rodzinie i lokalnej społeczności. Jej celem jest zapobieganie izolacji, wspieranie samodzielności i umożliwienie mieszkańcom pozostania w znanym środowisku. Nie oznacza to likwidacji placówek. Opieka całodobowa nadal będzie potrzebna osobom, których stan i sytuacja wymagają stałego wsparcia, jednak powinna być wybierana wtedy, gdy pomoc środowiskowa nie może zapewnić odpowiedniego bezpieczeństwa i opieki.

Infografika 1. Istota deinstytucjonalizacji usług społecznych.

Przy realizacji Planu najważniejsze będzie poszanowanie potrzeb i wyborów mieszkańców. Pomoc powinna być dopasowana do konkretnej osoby, dostępna, udzielana odpowiednio wcześniej i kontynuowana tak długo, jak jest potrzebna. Ważna będzie również współpraca różnych instytucji, udział osób korzystających z usług i ich opiekunów w podejmowaniu decyzji, a także równe traktowanie wszystkich mieszkańców.

Plan został opracowany w oparciu o dane statystyczne, sprawozdawcze i diagnostyczne dotyczące Gminy Miejskiej Kościan, a także wyniki lokalnych badań mieszkańców oraz dokumenty strategiczne i programowe miasta. Przyjęto założenie, że rozwój usług społecznych powinien odpowiadać na rzeczywiste potrzeby mieszkańców, wykorzystywać istniejące lokalne zasoby oraz wzmacniać współpracę pomiędzy pomocą społeczną, ochroną zdrowia, oświatą, rynkiem pracy, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz mieszkańców.

2. Podstawa prawna i zgodność z dokumentami strategicznymi

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych (LPDI) nie stanowi odrębnego aktu prawnego, lecz dokument planistyczno-programowy wskazujący kierunki rozwoju lokalnego systemu usług społecznych. Jego realizacja odbywać się będzie w granicach obowiązujących przepisów prawa, kompetencji Gminy Miejskiej Kościan oraz możliwości organizacyjnych i finansowych miasta.

Plan jest praktycznym dokumentem, który ma pomóc w rozwijaniu usług społecznych dostępnych w lokalnym środowisku. Jego zapisy należy stosować razem z obowiązkami gminy wynikającymi z przepisów prawa, dokumentami strategicznymi Gminy Miejskiej Kościan oraz obowiązującymi programami dotyczącymi poszczególnych obszarów wsparcia:

- 1) Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności zasadami godności człowieka, równego traktowania i pomocniczości;
- 2) ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym;
- 3) ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 4) ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- 5) ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 6) ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 7) ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- 8) ustawą z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego;

- 9) ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 10) Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Kościan na lata 2026-2032;
- 11) Programem Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Kościan na lata 2025-2027;
- 12) Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Kościan na lata 2024-2030;
- 13) ogólnopolskimi wytycznymi tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych.

3. Metodologia opracowania i źródła danych

Przy opracowaniu Planu wykorzystano kilka rodzajów materiałów: dane statystyczne i sprawozdawcze, dokumenty OPS, wyniki badań mieszkańców – zarówno ankietowych, jak i jakościowych – oraz lokalne strategie i programy. Za podstawowy rok odniesienia przyjęto 2025. Jeżeli pełne dane za ten rok nie były dostępne, wykorzystano najnowsze porównywalne dane z lat 2023-2024. Każdorazowo należy je interpretować z uwzględnieniem roku i źródła, którego dotyczą.

Źródło	Zakres wykorzystania	Znaczenie dla LPDI
Diagnoza potrzeb i potencjału Gminy Miejskiej Kościan w zakresie usług społecznych, 2025 r.	badania mieszkańców, wywiady grupowe, ocena jakości życia, potrzeb i potencjału usługodawców	ustalenie priorytetów i barier w dostępie do usług
Sprawozdanie z działalności OPS w Kościanie za 2025 r.	świadczenia, praca socjalna, usługi opiekuńcze, DPS, wspieranie rodziny, bezdomność, kadra i finanse	wartości bazowe, ocena skali i kosztów obecnego systemu
Ocena zasobów pomocy społecznej Rok 2025	demografia, rynek pracy, infrastruktura, kadra, wydatki i zasoby instytucjonalne	porównywalne wskaźniki i identyfikacja luk zasobowych
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych 2026-2032	diagnoza strategiczna, cele, analiza SWOT i kierunki polityki społecznej	zgodność celów LPDI z polityką rozwoju miasta
Sprawozdanie Zespołu Interdyscyplinarnego za 2025 r.	przemoc domowa, procedury Niebieskie Karty i praca grup diagnostyczno-pomocowych	programowanie usług interwencyjnych i specjalistycznych

Źródło	Zakres wykorzystania	Znaczenie dla LPDI
Program Wsparcia Rodziny 2025-2027	potrzeby rodzin, asystentura, wsparcie dzienne, cele i monitoring	spójność działań dla dzieci i rodzin
Poradnik diagnozy LPDI, ROPS Poznań 2025 r.	standard diagnozy grup docelowych i rekomendowany układ dokumentu	zapewnienie kompletności części diagnostycznej

3.1. Zespół opracowujący LPDI i koordynacja prac

Plan został przygotowany w formule zespołowej, z wykorzystaniem danych, wiedzy i doświadczeń instytucji uczestniczących w organizowaniu usług społecznych w Kościanie. Prace obejmowały zebranie i analizę danych, rozpoznanie luk w lokalnym systemie usług oraz uzgodnienie kierunków działań na lata 2027–2030. W proces opracowania i konsultowania Planu włączani są przedstawiciele samorządu, pomocy społecznej, oświaty, organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej, a także – w zakresie odpowiadającym charakterowi prowadzonych prac – osoby korzystające z usług i opiekunowie nieformalni. Nadzór merytoryczny nad opracowaniem dokumentu sprawowała Joanna Pijacka z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu.

Koordynację przygotowania do wdrożenia LPDI prowadzi Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościanie, a po rozpoczęciu działalności Centrum Usług Społecznych zadania związane z wdrażaniem i monitorowaniem Planu będzie wykonywać CUS. Dyrektor jednostki wyznacza zespół odpowiedzialny za gromadzenie danych, przygotowanie corocznego raportu, organizację przeglądu Planu i współpracę z partnerami. Skład osobowy zespołu i jego zmiany wynikają z właściwego zarządzenia Burmistrza Miasta Kościana; w Planie wskazuje się przede wszystkim reprezentowane podmioty i funkcje, aby dokument zachował aktualność.

Współpraca przy realizacji LPDI ma charakter międzysektorowy. Obejmuje podmioty publiczne, organizacje pozarządowe i podmioty ekonomii społecznej uczestniczące w świadczeniu lub rozwijaniu usług dla mieszkańców Kościana. Ich udział będzie kontynuowany w ramach konsultacji, corocznego przeglądu realizacji Planu, co pozwoli na bieżące rozpoznawanie potrzeb, ocenę dostępności usług i uzgadnianie kierunków ich dalszego rozwoju.

4. Sytuacja społeczno-demograficzna Gminy Miejskiej Kościan

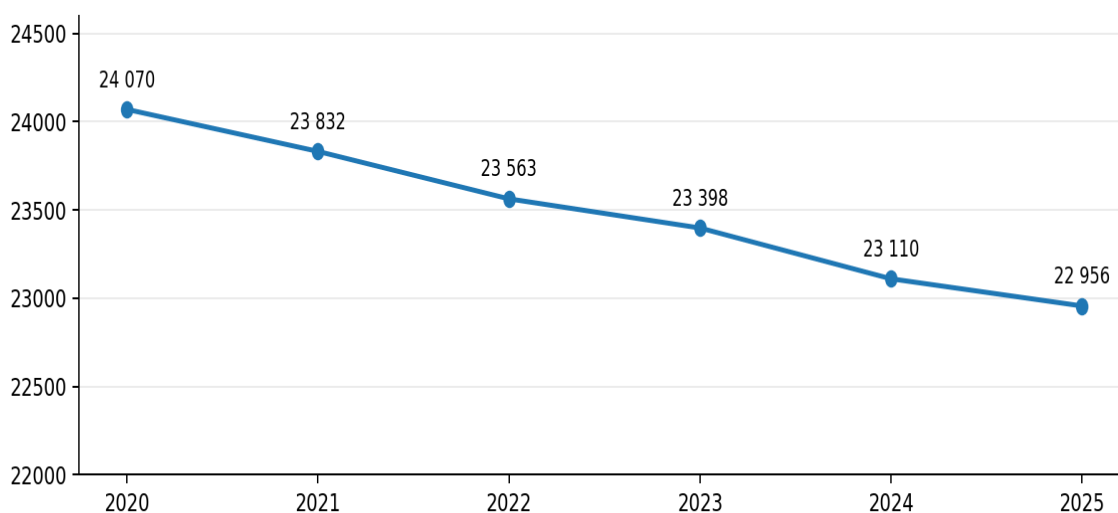
4.1. Ogólna charakterystyka miasta:

- 1) Kościan jest gminą miejską położoną w południowo-zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie kościańskim, około 50 km od Poznania;
- 2) powierzchnia miasta wynosi 9 km². Miasto Kościan sąsiaduje z Gminą Kościan, a w otoczeniu znajdują się gminy Czempiń, Śmigiel i Krzywiń;
- 3) przez miasto i jego bezpośrednie otoczenie przebiegają ważne szlaki komunikacyjne: linia kolejowa Poznań-Wrocław, droga wojewódzka nr 308 oraz połączenia z drogą ekspresową S5;
- 4) miasto pełni funkcję lokalnego centrum administracyjnego, edukacyjnego, zdrowotnego, kulturalnego i usługowego. Szczególne znaczenie dla systemu wsparcia ma obecność Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej oraz Wielkopolskiego Centrum Neuropsychiatrycznego im. Oskara Bielawskiego;
- 5) zwarta struktura miejska sprzyja organizacji usług środowiskowych, ale nie eliminuje barier mobilności. W badaniach mieszkańcy wskazywali m.in. na bariery architektoniczne, niewystarczający transport i trudności w dostępie do części usług.

4.2. Sytuacja demograficzna i społeczna mieszkańców

Kościan od kilku lat mierzy się ze spadkiem liczby mieszkańców i jednoczesnym wzrostem liczby osób w wieku senioralnym. Według danych przyjętych w Strategii liczba mieszkańców zmniejszyła się z 24 070 osób w 2020 roku do 23 110 osób w 2024 roku. Kobiety stanowią około 53% ludności miasta. Według statystyk gminnych w roku 2025 liczba ludności wynosiła 22 956.

Rok	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Liczba mieszkańców	24 070	23 832	23 563	23 398	23 110	22 956

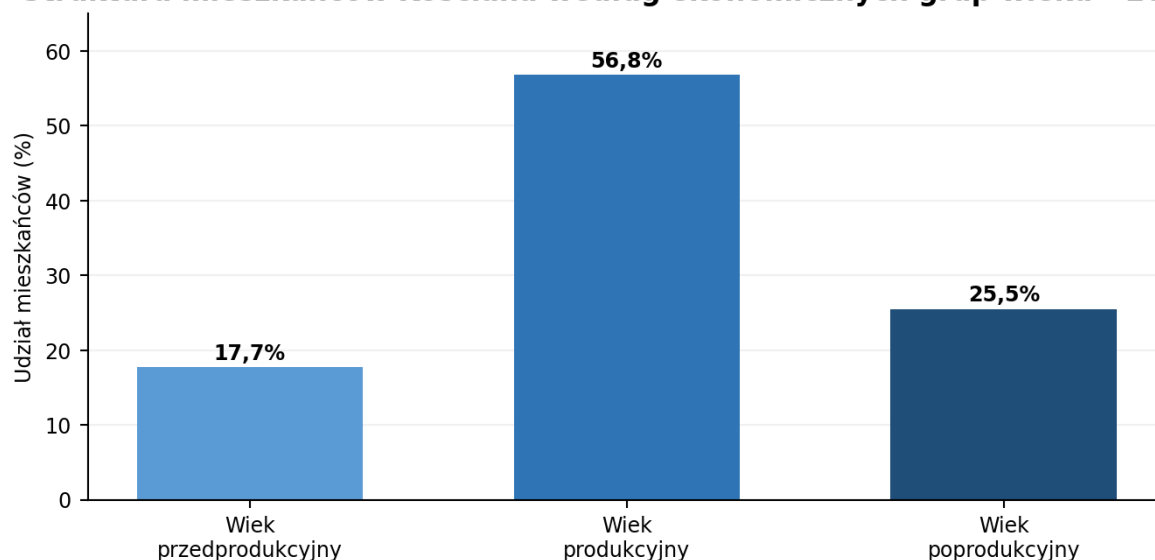

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego za lata 2020–2024 oraz danych ewidencji ludności Urzędu Miejskiego Kościana za 2025 r.

W 2024 roku osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 17,7% mieszkańców, osoby w wieku produkcyjnym 56,8%, a osoby w wieku poprodukcyjnym 25,5%. W latach 2022-2024 zmniejszała się liczba dzieci i osób w wieku produkcyjnym, natomiast zwiększał się udział seniorów w społeczności. W praktyce oznacza to rosnącą potrzebę rozwijania usług opiekuńczych i asystenckich, teleopieki, rehabilitacji oraz pomocy dla rodzin i innych osób, które na co dzień opiekują się bliskimi.

Ekonomiczna grupa wieku	Udział w 2024 r.	Znaczenie dla polityki usługowej
Wiek przedprodukcyjny	17,7%	Potrzeba profilaktyki, wsparcia rodzin, pomocy psychologicznej i dostępnej oferty czasu wolnego.
Wiek produkcyjny	56,8%	Malejący zasób potencjalnych opiekunów nieformalnych i pracowników usług społecznych.
Wiek poprodukcyjny	25,5%	Rosnące zapotrzebowanie na opiekę w miejscu zamieszkania i usługi zapobiegające samotności.

Struktura mieszkańców Kościana według ekonomicznych grup wieku - 2024 r.

Wykres 1. Struktura mieszkańców Kościana według ekonomicznych grup wieku w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w LPDI.

Prognozy dla powiatu kościańskiego wskazują, że liczba mieszkańców będzie nadal spadać. Jednocześnie będzie przybywać osób starszych. Miasto powinno więc odpowiednio wcześniej przygotować zarówno potrzebne usługi, jak i osoby, które będą je świadczyć. Atutem Kościana jest zwarta zabudowa, dzięki której część usług można organizować blisko mieszkańców.

Wnioski dla LPDI: obserwowane tendencje demograficzne wskazują, że w okresie realizacji Planu należy liczyć się ze wzrostem zapotrzebowania na usługi wspierające osoby starsze i osoby wymagające pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Jednocześnie zmniejszająca się liczba osób w wieku produkcyjnym może ograniczać zarówno zasób opiekunów nieformalnych, jak i dostępność kadr świadczących usługi społeczne. Uzasadnia to rozwój usług domowych i środowiskowych, teleopieki, asystencji, opieki wytchnieniowej, transportu oraz działań wspierających opiekunów nieformalnych, przy równoczesnym planowaniu odpowiedniego zabezpieczenia kadrowego.

4.3. Lokalny rynek pracy

Sytuacja na lokalnym rynku pracy stanowi istotny element diagnozy społecznej Gminy Miejskiej Kościan. Bezrobocie rejestrowane jest jednym z czynników wpływających na sytuację społeczną i ekonomiczną mieszkańców, przy czym z perspektywy polityki społecznej szczególnego znaczenia nabiera sytuacja osób

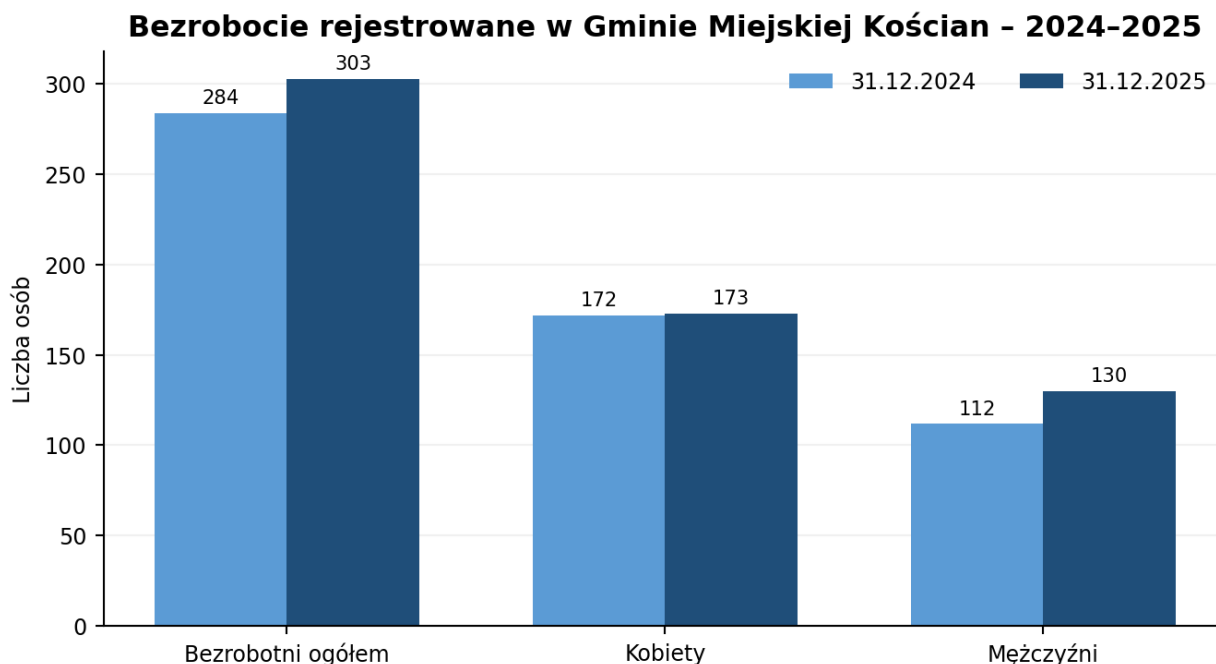
długotrwale pozostających bez pracy oraz osób napotyających bariery w podejmowaniu i utrzymaniu zatrudnienia.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kościanie na dzień 31 grudnia 2025 r. w Gminie Miejskiej Kościan zarejestrowanych było 303 bezrobotnych mieszkańców, w tym 173 kobiety i 130 mężczyzn. Kobiety stanowiły 57,1% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych.

W porównaniu ze stanem na koniec 2024 r., kiedy zarejestrowanych było 284 bezrobotnych mieszkańców miasta, liczba ta wzrosła o 19 osób, tj. o 6,7%. Zmiana dotyczyła niemal wyłącznie mężczyzn – ich liczba zwiększyła się ze 112 do 130 osób, tj. o 18 osób (16,1%). Liczba zarejestrowanych bezrobotnych kobiet pozostała natomiast praktycznie na niezmienionym poziomie – wzrosła ze 172 do 173 osób. W konsekwencji udział kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych zmniejszył się z 60,6% w 2024 r. do 57,1% w 2025 r.

Tabela 1. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Miejskiej Kościan w latach 2024–2025

Kategoria	31.12.2024 r.	31.12.2025 r.	Zmiana
Bezrobotni ogółem	284	303	+19
Kobiety	172	173	+1
Mężczyźni	112	130	+18
Udział kobiet	60,6%	57,1%	–3,5%

Wykres 2. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Miejskiej Kościan w latach 2024–2025.

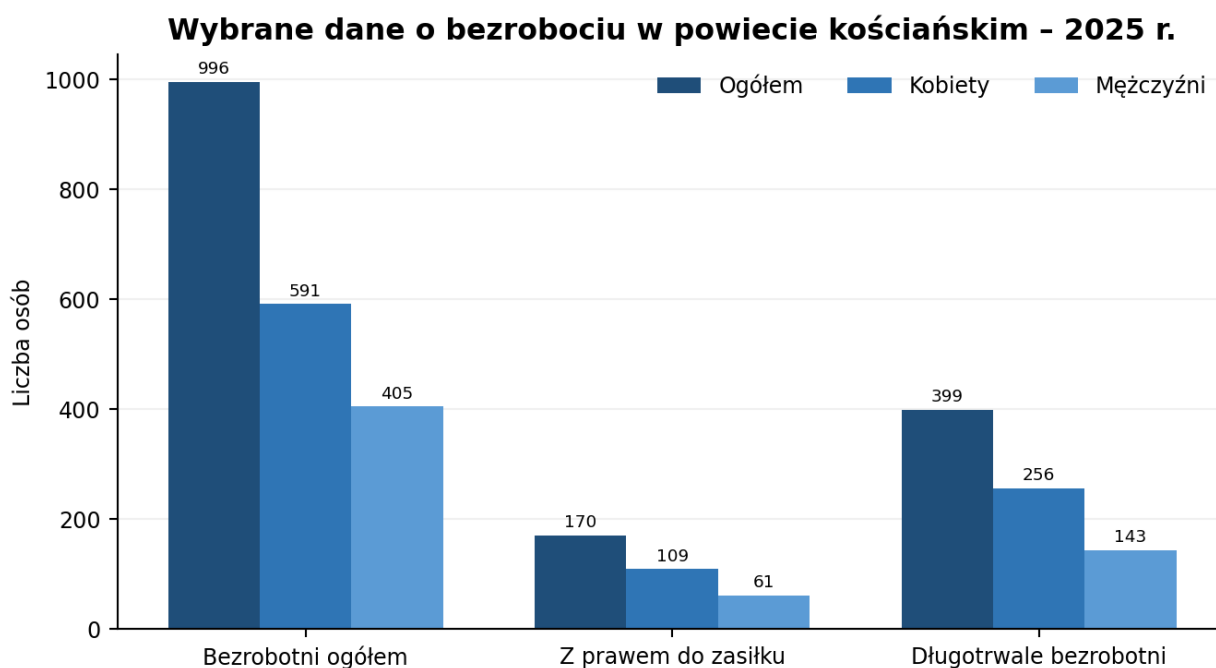
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kościanie.

W ciągu 2025 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan podlegała wahaniom. Najniższą wartość odnotowano w kwietniu – 278 osób, natomiast najwyższą we wrześniu – 331 osób. Na koniec grudnia 2025 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 303 osoby. Dane te wskazują, że sytuacja na lokalnym rynku pracy w ciągu roku była zmienna, jednak na koniec 2025 r. liczba osób pozostających w rejestrze bezrobotnych była wyższa niż rok wcześniej.

Dla pełniejszego przedstawienia sytuacji lokalnego rynku pracy dane dotyczące Gminy Miejskiej Kościan uzupełniono informacjami odnoszącymi się do całego powiatu kościańskiego. Dane powiatowe mają charakter kontekstowy i nie powinny być bezpośrednio utożsamiane ze strukturą bezrobocia mieszkańców miasta, zwłaszcza w odniesieniu do tych kategorii bezrobotnych, dla których szczegółowe dane na poziomie gminnym nie są dostępne.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kościanie na koniec grudnia 2025 r. w powiecie kościańskim zarejestrowanych było 996 osób bezrobotnych, w tym 591 kobiet i 405 mężczyzn. Dla porównania na koniec 2024 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie wynosiła 890 osób, co oznacza wzrost o 106 osób, tj. o 11,9%.

Zgodnie z danymi wykorzystanymi w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej (OZPS) za 2025 r. w powiecie kościańskim odnotowano 399 osób długotrwale bezrobotnych, w tym 256 kobiet i 143 mężczyzn. Osoby długotrwale bezrobotne stanowiły tym samym około 40,1% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie. Prawo do zasiłku posiadało 170 osób, w tym 109 kobiet i 61 mężczyzn.

Wykres 3. Wybrane dane dotyczące bezrobocia w powiecie kościańskim w 2025 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Kościanie i OZPS za 2025 r.

Dane dotyczące długotrwałego bezrobocia wskazują na występowanie w skali powiatu grupy osób trwale oddalonych od rynku pracy. Ze względu na poziom agregacji danych nie można bezpośrednio przenosić tego udziału na populację Gminy Miejskiej Kościan. Informacje te stanowią jednak istotny kontekst dla planowania lokalnych usług społecznych, szczególnie w odniesieniu do osób wymagających jednoczesnego wsparcia w obszarze społecznym i zawodowym. Ważnym elementem lokalnego systemu aktywizacji zawodowej są działania Powiatowego Urzędu Pracy w Kościanie. W okresie od 1 stycznia 2025 r. do 31 grudnia 2026 r. realizowany jest projekt „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych mieszkańców powiatu kościańskiego”, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021–2027. Projekt zakłada objęcie aktywizacją 153 osób bezrobotnych, w tym 92 kobiet i 61 mężczyzn.

Wsparcie kierowane jest w szczególności do osób znajdujących się w trudniejszej sytuacji na rynku pracy, w tym osób młodych, osób długotrwale bezrobotnych, kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób w wieku 55 lat i więcej oraz mężczyzn w wieku 30–49 lat wymagających wsparcia. Działania obejmują m.in. opracowanie Indywidualnego Planu Działania, pośrednictwo pracy, poradnictwo

zawodowe, staże, prace interwencyjne, szkolenia zawodowe, bony na zasiedlenie, środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz refundację kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.

Znaczenie sytuacji na rynku pracy dla deinstytucjonalizacji usług społecznych

Z perspektywy deinstytucjonalizacji usług społecznych sytuacja na rynku pracy powinna być analizowana nie tylko przez pryzmat liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne, ale również w kontekście barier ograniczających możliwość podejmowania i utrzymywania zatrudnienia.

Szczególne znaczenie nabiera sytuacja osób, które ze względu na niepełnosprawność, kryzys psychiczny, długotrwałe bezrobocie, kryzys bezdomności lub inne trudności życiowe wymagają zintegrowanego wsparcia społecznego i zawodowego. Istotną grupę stanowią również opiekunowie nieformalni osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, dla których obowiązki opiekuńcze mogą ograniczać możliwość podjęcia pracy, powrotu na rynek pracy lub utrzymania dotychczasowego zatrudnienia.

Rozwój dostępnych w środowisku lokalnym usług opiekuńczych, asystenckich, dziennych i wytchnieniowych może ograniczać konieczność rezygnacji z aktywności zawodowej przez opiekunów nieformalnych oraz ułatwiać im podejmowanie lub kontynuowanie zatrudnienia. Z tego względu rozwój usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej powinien być postrzegany również jako jeden z instrumentów wspierających aktywność zawodową mieszkańców.

Istotne znaczenie ma ponadto łączenie działań z zakresu pomocy i integracji społecznej z instrumentami aktywizacji zawodowej. Indywidualnie dostosowane wsparcie powinno uwzględniać zarówno sytuację społeczną i rodzinną osoby, jej stan funkcjonowania oraz zakres potrzebnego wsparcia, jak i możliwości podjęcia zatrudnienia, podnoszenia kwalifikacji lub stopniowego powrotu na rynek pracy.

Zasobem lokalnego systemu jest współpraca Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościanie z Powiatowym Urzędem Pracy w Kościanie oraz innymi podmiotami działającymi w obszarze aktywizacji społecznej i zawodowej, a także doświadczenie w realizacji instrumentów integracji społecznej, w tym prac

społecznie użytecznych. W procesie rozwoju usług społecznych zasadne jest dalsze wzmacnianie współpracy międzyinstytucjonalnej oraz powiązanie działań aktywizacyjnych z usługami świadczonymi w środowisku lokalnym.

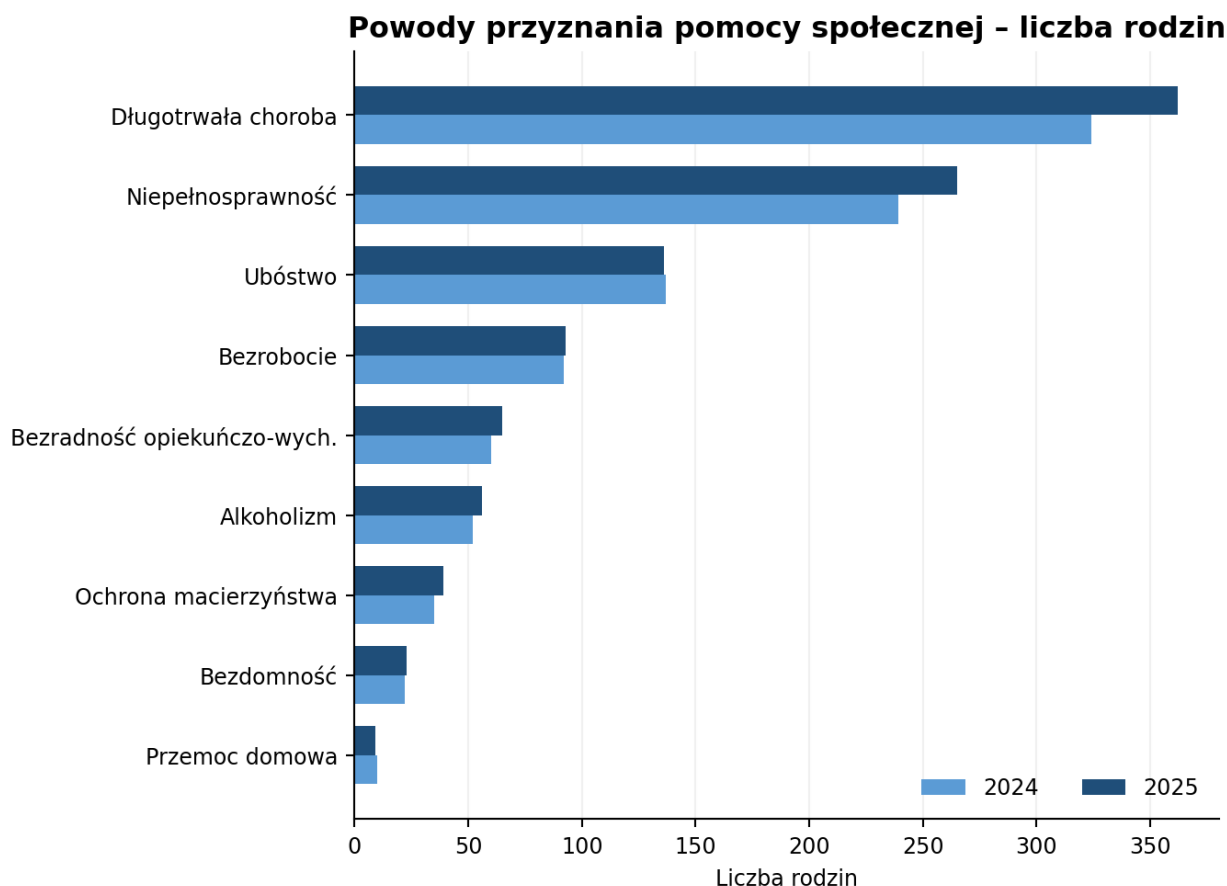
Wnioski dla LPDI: dane dotyczące rynku pracy wskazują na potrzebę utrzymania i rozwijania działań umożliwiających osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym powrót do aktywności społecznej i zawodowej. Szczególne znaczenie ma zapewnienie dostępu do usług środowiskowych osobom wymagającym wsparcia oraz ich opiekunom, rozwijanie zindywidualizowanych form aktywizacji społeczno-zawodowej, a także koordynacja działań pomocy społecznej, służb zatrudnienia i innych podmiotów lokalnego systemu wsparcia. Takie podejście jest zgodne z kierunkiem deinstytucjonalizacji, którego jednym z celów jest tworzenie warunków umożliwiających mieszkańcom możliwie samodzielne funkcjonowanie, aktywność społeczną i zawodową oraz pozostawanie w społeczności lokalnej.

4.4. Mieszkańcy korzystający z systemu pomocy społecznej

W 2024 roku wsparcie pomocy społecznej uzyskało 1 087 osób, co stanowiło około 4,6% mieszkańców. W 2025 roku pomocą objęto 406 rodzin. Głównymi powodami udzielania pomocy były: długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezradność opiekuńczo-wychowawcza oraz problemy osób starszych i samotnych.

Powód przyznania pomocy	Rodziny 2024 r.	Rodziny 2025 r.	Zmiana
Długotrwała choroba	324	362	wzrost
Niepełnosprawność	239	265	wzrost
Ubóstwo	137	136	stabilnie
Bezrobocie	92	93	stabilnie
Bezradność opiekuńczo-wychowawcza	60	65	wzrost
Alkoholizm	52	56	wzrost
Potrzeba ochrony macierzyństwa	35	39	wzrost
Bezdomność	22	23	wzrost

Powód przyznania pomocy	Rodziny 2024 r.	Rodziny 2025 r.	Zmiana
Przemoc domowa	10	9	spadek

Wykres 4. Powody przyznania pomocy społecznej w latach 2024–2025.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w LPDI.

Dane pokazują, że coraz większe znaczenie w lokalnym systemie pomocy społecznej mają problemy związane ze zdrowiem, niepełnosprawnością oraz potrzebą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Oznacza to konieczność stopniowego wzmacniania usług dostępnych w miejscu zamieszkania, takich jak usługi opiekuńcze, asystencja osobista, rehabilitacja, transport, teleopieka, poradnictwo i opieka wytnieniowa. Świadczenia pieniężne pozostają ważnym elementem systemu, jednak w wielu sytuacjach nie są wystarczającą odpowiedzią na potrzeby mieszkańców.

4.5. Problemy i potrzeby mieszkańców w świetle badań

Ważnym źródłem informacji o potrzebach mieszkańców były lokalne badania społeczne wykorzystane przy opracowaniu Strategii Rozwiązywania Problemów

Społecznych. Obejmowały one badanie ankietowe oraz sześć zogniskowanych wywiadów grupowych z udziałem m.in. młodzieży, seniorów, osób z niepełnosprawnościami, przedstawicieli organizacji pozarządowych, przedsiębiorców oraz lokalnych instytucji.

Wnioski tworzą ważne uzupełnienie danych administracyjnych. Ich opinie pozwalają lepiej zobaczyć codzienne potrzeby mieszkańców i uzupełniają dane wynikające ze sprawozdań i statystyk:

- 1) najczęściej wskazywane potrzeby seniorów i osób z niepełnosprawnościami obejmują transport, likwidację barier, dostęp do rehabilitacji i teleopieki, ale również kontakty społeczne, integrację i wsparcie psychiczne;
- 2) zwracano uwagę na bariery architektoniczne: brak wind, podjazdów, dostępnych toalet i miejsc odpoczynku, a także na niedostatecznie przyjazną przestrzeń publiczną;
- 3) wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy z powodu długotrwałej choroby i niepełnosprawności pokazuje, że coraz większego znaczenia nabierają konkretne usługi dostępne na co dzień. Obok świadczeń finansowych potrzebne są przede wszystkim: pomoc w domu, asystencja osobista, rehabilitacja, poradnictwo, transport, opieka wytchnieniowa, teleopieka i działania pomagające mieszkańcom pozostać aktywnymi społecznie;
- 4) młodzież sygnalizuje potrzebę dostępnej pomocy psychologicznej, atrakcyjnych miejsc spotkań, profilaktyki kryzysów i większego udziału w życiu miasta.

W wypowiedziach mieszkańców wyraźnie pojawia się potrzeba rozwijania miasta jako wspólnoty, w której osoby starsze, młodzież, rodziny, osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby znajdujące się w kryzysie są widoczne, mają możliwość korzystania z dostępnej pomocy i mogą uczestniczyć w życiu lokalnym.

5. Diagnoza grup odbiorców planowanego wsparcia

GRUPY ODBIORCÓW PLANOWANEGO WSPARCIA

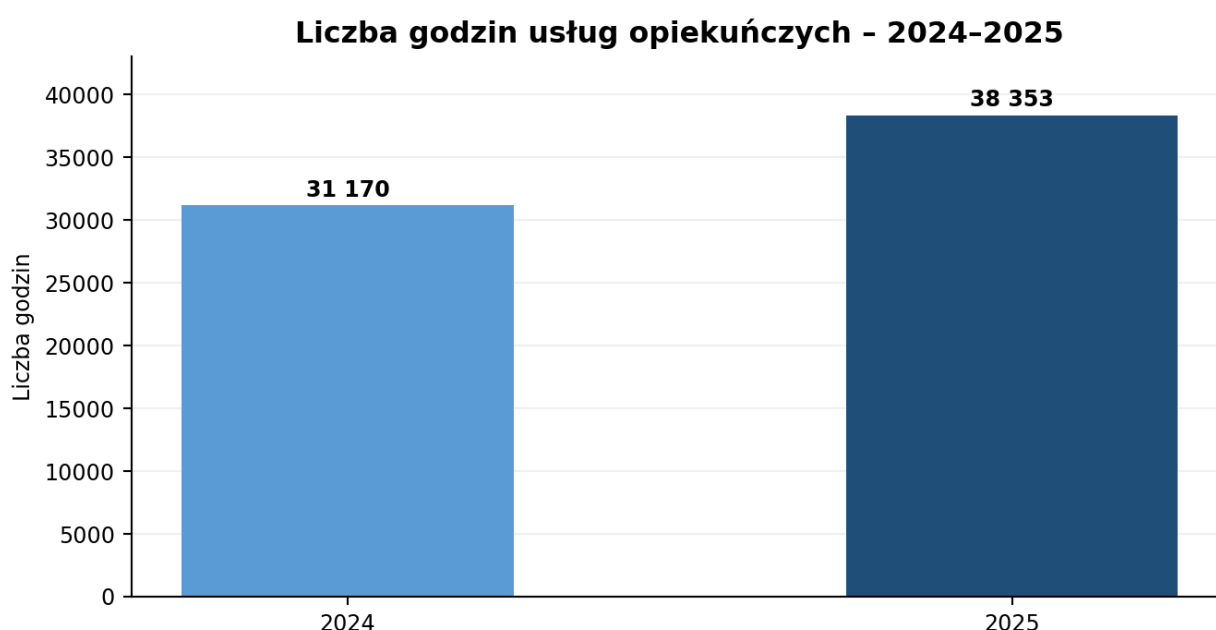
Infografika 2. Główne grupy odbiorców wsparcia objęte LPDI.

5.1. Osoby starsze

5.1.1. Demografia i sytuacja społeczna

Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią 25,5% mieszkańców Kościana, a ich udział systematycznie rośnie. Kobiety dominują zwłaszcza w najstarszych grupach wiekowych, co oznacza większą skalę samotnego zamieszkiwania i ryzyka osamotnienia.

W 2025 r. wykonano 38 353 godziny usług opiekuńczych i usług w ramach programu „Opieka 75+”, wobec 31 170 godzin w 2024 r. Wzrost potwierdza szybko rosnące zapotrzebowanie na wsparcie w miejscu zamieszkania.

Wykres 5. Wzrost liczby godzin usług opiekuńczych w latach 2024–2025.

Miasto dysponuje pięcioma klubami i miejscami spotkań dla seniorów. Jednocześnie ograniczona dostępność geriatrici zwiększa znaczenie współpracy z systemem ochrony zdrowia.

5.1.2. Dostępne formy wsparcia:

- 1) kluby seniora, działania kulturalne, rekreacyjne i międzypokoleniowe, w tym projekty realizowane z lub przez NGO;
- 2) poradnictwo, praca socjalna, pomoc żywnościowa i dostarczanie posiłków;
- 3) Lokalne Centrum Wolontariatu oraz działania sąsiedzkie;
- 4) usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, opieka wytchnieniowa, opieka krótkoterminowa, usługi sąsiedzkie, asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością, teleopieka, Pudełko Życia, taksówka dla seniora, programy profilaktyczne „Aktywny Senior”, „Młodzi Duchem”.

5.1.3. Bariery i potrzeby:

- 1) rosnąca liczba osób starszych, samotnych i wymagających pomocy w podstawowych czynnościach;
- 2) niedobór opiekunek i trudności rekrutacyjne w usługach opiekuńczych;
- 3) bariery architektoniczne i transportowe ograniczające dostęp do usług i aktywności;
- 4) niewystarczająca dostępność geriatrici, rehabilitacji i opieki długoterminowej;
- 5) przeciążenie opiekunów rodzinnych, brak regularnych grup wsparcia i usług wytchnieniowych w zakresie odpowiadającym na zapotrzebowanie;
- 6) ryzyko izolacji cyfrowej, samotności i ograniczonego dostępu do informacji.

5.1.4. Rekomendacje działań oraz wnioski:

- 1) rozwój usług opiekuńczych, również sąsiedzkich i teleopieki w modelu dostępności 7 dni w tygodniu dla osób o największych potrzebach;
- 2) stworzenie prostego systemu koordynacji pomocy dla seniora: rozpoznanie potrzeb, indywidualny plan wsparcia i regularne sprawdzanie, czy pomoc nadal odpowiada sytuacji osoby starszej;

- 3) rozwój opieki wytchnieniowej, dziennych form pobytu i wsparcia opiekunów nieformalnych;
- 4) przygotowanie mieszkań wspomaganych dla seniorów;
- 5) wzmocnienie transportu door-to-door dla osób z niepełnosprawnością fizyczną i usług mobilnych;
- 6) rozwijanie wolontariatu senioralnego, międzypokoleniowego i kręgów wsparcia;
- 7) rozszerzenie oferty usług dla seniorów wynikającej z rozeznania potrzeb m.in. sprzątanie mieszkania, mycie okien;
- 8) uruchomienie usługi Asystent Osoby Zależnej.

5.2. Dzieci i rodziny z dziećmi wymagającymi wsparcia

5.2.1. Demografia i sytuacja społeczna

W 2024 roku dzieci i młodzież w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 17,7% mieszkańców Kościana. Pomimo malejącej liczby dzieci w mieście, ilość i złożoność problemów w obrębie rodzin nie maleje. Coraz większego znaczenia nabierają kwestie zdrowia psychicznego, nadmiernego korzystania z urządzeń cyfrowych, przemocy rówieśniczej oraz trudności wychowawczych.

W 2025 roku 65 rodzin korzystało z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Rodziny znajdujące się w trudniejszej sytuacji mogły korzystać ze wsparcia asystentów rodziny. OPS zatrudniał trzech asystentów, którzy pracowali z rodzinami wymagającymi bardziej intensywnej i długotrwałej pomocy.

Kościan ma dobrze rozwiniętą sieć szkół i poradnictwa. Ważnym miejscem wsparcia jest również Świetlica Socjoterapeutyczna, działająca jako placówka wsparcia dziennego. Dzieci i młodzież mogą także korzystać z Kościańskiego Telefonu Zaufania.

5.2.2. Formy wsparcia oferowane na terenie Kościana:

- 1) asystentura rodziny, praca socjalna i specjalistyczne poradnictwo rodzinne;
- 2) Świetlica Socjoterapeutyczna jako placówka wsparcia dziennego;
- 3) Zespół Doradztwa Rodzinnego, telefon zaufania, pomoc psychologiczna i prawna;

- 4) program „Posiłek w szkole i w domu”, stypendia i pomoc materialna dla uczniów;
- 5) działania szkół, poradni psychologiczno-pedagogicznej, policji, zespołu interdyscyplinarnego i organizacji pozarządowych;
- 6) działalność Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży, pomoc w sytuacjach kryzysów emocjonalnych, rodzinnych i wychowawczych;
- 7) programy i działania profilaktyczne realizowane w Lokalnym Centrum Wolontariatu przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Kościanie;
- 8) działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych, realizacja procedury „Niebieskie Karty”, indywidualne plany pomocy, działania interwencyjne oraz wsparcie psychologiczne, prawne i socjalne osób doznających przemocy, w tym dzieci;
- 9) programy profilaktyczne realizowane w Klubie Integracji Społecznej przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Kościanie;
- 10) zapewnienie możliwości pobytu w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.

5.2.3. Bariery i potrzeby:

- 1) ograniczona dostępność szybkiej i bezpłatnej pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej, a w szczególności psychiatrii dziecięcej w zakresie odpowiadającym realnym potrzebom;
- 2) przeciążenie rodzin opiekujących się dziećmi z niepełnosprawnościami;
- 3) potrzeba większej liczby zajęć środowiskowych i miejsc bezpiecznego spędzania czasu;
- 4) ryzyko przemocy domowej, uzależnień, zaniedbania i konfliktów rodzinnych;
- 5) potrzeba lepszej koordynacji działań szkoły, opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i sądu;
- 6) brak kompleksowej oferty krótkookresowej opieki i wytchnienia dla rodzin dzieci wymagających stałej opieki.

5.2.4. Rekomendacje działań oraz wnioski:

- 1) utrzymanie dostępności asystentury rodziny na dotychczasowym poziomie i współpraca na podstawie planu pracy z rodziną;

- 2) rozwój opieki wychowawczej i usług asystenckich dla dzieci z niepełnosprawnością;
- 3) poszerzenie oferty placówki wsparcia dziennego – Świetlica Socjoterapeutyczna;
- 4) tworzenie oferty wsparcia środowiskowego dzieci i młodzieży w różnych częściach miasta;
- 5) rozwój edukacji dla rodziców, mediacji, terapii rodzinnej i profilaktyki przemocy oraz uzależnień;
- 6) stworzenie miejsca spotkań dla młodzieży;
- 7) kontynuacja programu profilaktycznego „Starszy Brat Starsza Siostra”, profilaktyczne zajęcia tematyczne, pogotowie szkolne, kontynuacja zajęć z treningu umiejętności społecznych i strategii szybkiego uczenia się;
- 8) kontynuowanie kręgu wsparcia kobiet;
- 9) uruchomienie usługi biofeedback;
- 10) kontynuacja działalności Zespołu Doradztwa Rodzinnego;
- 11) podnoszenie kompetencji kadry pracującej z rodziną;
- 12) kontynuacja Kościańskiego Telefonu Zaufania dla Dzieci i Młodzieży;
- 13) praca metodą organizowania społeczności lokalnej;
- 14) rozwój streetworkingu młodzieżowego.

W odniesieniu do dzieci i rodzin szczególnego znaczenia nabiera możliwie wczesne rozpoznawanie problemów i udzielanie pomocy zanim trudności doprowadzą do poważnego kryzysu rodziny lub konieczności umieszczenia dziecka poza rodziną.

5.3. Osoby z zaburzeniami psychicznymi

5.3.1. Demografia i sytuacja społeczna

Kościan ma ważne zaplecze w obszarze zdrowia psychicznego jakim jest przede wszystkim Wielkopolskie Centrum Neuropsychiatryczne. Dzieci i młodzież mogą korzystać ze wsparcia w Poradni Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży przy Ośrodku Rehabilitacyjnym w Kościanie. Na terenie miasta znajdują się również inne placówki ochrony zdrowia udzielające wsparcia osobom w kryzysie psychicznym. Mimo tego mieszkańcy zwracają uwagę na długi czas oczekiwania na pomoc, brak możliwości otrzymania pomocy

w momencie wystąpienia kryzysu, trudności z kontynuacją terapii po zakończeniu hospitalizacji oraz zbyt małą liczbę form wsparcia dostępnych w codziennym środowisku życia.

Problemy związane ze zdrowiem psychicznym mogą dotyczyć osób w każdym wieku – dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów. Często nie występują samodzielnie, lecz łączą się z innymi trudnościami, np. uzależnieniem, przemocą, bezrobociem, bezdomnością, długotrwałą chorobą czy niepełnosprawnością.

OPS świadczy specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi i współpracuje w tym zakresie z placówkami ochrony zdrowia oraz podmiotami ekonomii społecznej.

5.3.2. Formy wsparcia oferowane na terenie Kościana:

- 1) specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) poradnictwo psychologiczne, rodzinne, prawne i socjalne;
- 3) leczenie psychiatryczne i terapia psychologiczna w lokalnych podmiotach ochrony zdrowia w ramach bezpłatnej opieki zdrowotnej;
- 4) wsparcie Zespołu Interdyscyplinarnego, telefonu zaufania, szkół i Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej;
- 5) Klub Integracji Społecznej, aktywizacja społeczna i zawodowa;
- 6) działania profilaktyki uzależnień i przemocy.

5.3.3. Bariery i potrzeby:

- 1) niewystarczająca koordynacja pomiędzy systemem ochrony zdrowia a pomocą społeczną;
- 2) brak lokalnego, całodobowego punktu pierwszego kontaktu kryzysowego;
- 3) ryzyko stygmatyzacji i izolacji społecznej wynikające z lęku, utartych przekonań funkcjonujących w społeczeństwie;
- 4) niedobór usług środowiskowych dostępnych po hospitalizacji oraz dla rodzin osób w kryzysie psychicznym;
- 5) ograniczony dostęp do psychoterapii, psychiatrii dziecięcej i wsparcia uzależnień podwójnej diagnozy;

6) brak mieszkań wspomaganych dla osób po kryzysach psychicznych.

5.3.4. Rekomendacje działań oraz wnioski:

- 1) rozwijanie lokalnego systemu szybkiej interwencji i koordynacji pomocy w sytuacji kryzysu psychicznego, we współpracy z podmiotami ochrony zdrowia;
- 2) rozwój mobilnego wsparcia środowiskowego i utrzymanie dużej dostępności specjalistycznych usług opiekuńczych;
- 3) rozwój mieszkań wspomaganych dla osób stabilizujących swoją sytuację po kryzysie;
- 4) grupy psychoedukacyjne i wsparcie dla rodzin oraz opiekunów;
- 5) programy przeciwdziałania stygmatyzacji i edukacja mieszkańców;
- 6) ustalenie jasnych zasad współpracy OPS, placówek ochrony zdrowia, szkół, policji, organizacji pozarządowych.

5.4. Osoby z niepełnosprawnościami

5.4.1. Demografia i sytuacja społeczna

W 2025 roku niepełnosprawność była powodem udzielenia pomocy 265 rodzinom, a długotrwała choroba – 362 rodzinom. W obu przypadkach liczba rodzin była wyższa niż w 2024 roku.

Miasto realizowało program rządowy „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, z którego skorzystało 14 osób, a także program „Opieka wytchnieniowa”. W Kościanie działają również Warsztaty Terapii Zajęciowej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy i organizacje wspierające osoby z niepełnosprawnościami. Dostępne są usługi opiekuńcze oraz różne formy rehabilitacji.

Z badań mieszkańców wynika, że nadal potrzebne są działania poprawiające dostępność budynków i przestrzeni miejskiej, transportu, rehabilitacji i informacji. Ważne jest również tworzenie warunków umożliwiających udział osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym i zawodowym.

5.4.2. Formy wsparcia oferowane na terenie Kościana:

- 1) asystencja osobista i opieka wytchnieniowa w ramach programów rządowych;

- 2) usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze;
- 3) Warsztaty Terapii Zajęciowej, Środowiskowy Dom Samopomocy, rehabilitacja społeczna i działania NGO;
- 4) Klub Integracji Społecznej, doradztwo i współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy;
- 5) poradnictwo i pomoc finansowa;
- 6) projekty integracyjne, wolontariat i aktywność kulturalna.

5.4.3. Bariery i potrzeby:

- 1) bariery architektoniczne, transportowe, komunikacyjne i cyfrowe;
- 2) nieodpowiadająca realnym potrzebom dostępność asystencji, rehabilitacji i opieki wytchnieniowej;
- 3) przeciążenie opiekunów i trudności w godzeniu opieki z zatrudnieniem;
- 4) niedobór mieszkań wspomaganych i treningowych;
- 5) niska aktywność zawodowa i niedostateczna liczba stanowisk pracy odpowiadających potrzebom i możliwościom osób z niepełnosprawnościami;
- 6) rozproszenie informacji o usługach, uprawnieniach i możliwościach wsparcia.

5.4.4. Rekomendacje działań oraz wnioski:

- 1) zwiększenie ilości uczestników i liczby godzin asystencji osobistej oraz opieki wytchnieniowej;
- 2) utworzenie mieszkań wspomaganych z indywidualnym koszykiem usług;
- 3) rozwój transportu door-to-door i mobilnych usług rehabilitacyjnych;
- 4) podjęcie działań w celu rozwoju zatrudnienia wspomagane, przedsiębiorczości społecznej i współpracy z pracodawcami;
- 5) uruchomienie usługi Asystent Osoby Zależnej;
- 6) kontynuowanie grupy wsparcia i szkolenia dla opiekunów nieformalnych;
- 7) organizacja wydarzeń i spotkań integracyjnych osób z niepełnosprawnościami.

W rozwoju usług dla osób z niepełnosprawnościami kluczowe będzie zapewnienie ich ciągłości. Usługi asystenckie i wytchnieniowe nie powinny być traktowane wyłącznie jako działania projektowe, lecz jako element lokalnego systemu

wsparcia, którego dostępność będzie stopniowo zwiększana w zależności od rozpoznanych potrzeb mieszkańców.

5.5. Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone bezdomnością

5.5.1. Demografia i sytuacja społeczna

W 2025 roku bezdomność była powodem udzielenia pomocy 23 osobom.

Miasto zapewnia schronienie na podstawie zawartych porozumień i umów, w tym korzysta z placówki oferującej również usługi opiekuńcze. W okresie zimowym prowadzona jest „Akcja zima”, obejmująca m.in. patrole i pomoc interwencyjną. Pomoc osobom w kryzysie bezdomności nie powinna kończyć się na zapewnieniu noclegu. Równie ważne jest zapobieganie utracie mieszkania, dostęp do leczenia, wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego oraz pomoc w powrocie do aktywności społecznej i zawodowej.

5.5.2. Formy wsparcia oferowane na terenie Kościana:

- 1) schronienie w placówkach, w tym schronisku z usługami opiekuńczymi poza Gminą Miejską Kościan na podstawie zawartych porozumień;
- 2) praca socjalna, zasiłki, posiłek, odzież, ubezpieczenie zdrowotne lub prawo do bezpłatnych świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych i pomoc interwencyjna;
- 3) „Akcja zima”, współpraca służb i organizacji społecznych;
- 4) Klub Integracji Społecznej, prace społecznie użyteczne i aktywizacja zawodowa;
- 5) poradnictwo prawne i pomoc w uzyskaniu świadczeń oraz wyrobieniu dokumentów;
- 6) możliwość pobytu w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.

5.5.3. Bariery i potrzeby:

- 1) brak lokalnej ogrzewalni i całodobowego punktu świadczącego pomoc niskoprogową, łatwo dostępną, która nie wymaga skomplikowanych formalności ani spełniania surowych warunków;
- 2) brak mieszkań wspomaganych dedykowanych osobom w kryzysie bezdomności;

- 3) brak lub znacznie ograniczona możliwość zmiany dotychczasowego środowiska życia;
- 4) współwystępowanie uzależnień, chorób psychicznych i somatycznych;
- 5) ryzyko utraty mieszkania z powodu zadłużenia lub kryzysu rodzinnego;
- 6) rozproszenie odpowiedzialności pomiędzy gminami i instytucjami;
- 7) niewystarczające instrumenty długofalowego wychodzenia z bezdomności;
- 8) przeniesienie punktu ciężkości z działań o charakterze interwencyjnym (zapewnienie schronienia, gorącego posiłku, odzieży) na rzecz systemowego wsparcia reintegracyjnego (wsparcie społeczne i terapeutyczne, aktywizacja zawodowa i ekonomiczna, programy mieszkaniowe).

5.5.4. Rekomendacje działań oraz wnioski:

- 1) rozwój mieszkalnictwa wspomaganego;
- 2) podjęcie próby działań do zapewnienia sezonowej ogrzewalni lub kontynuacja trwałego dostępu do usługi międzygminnej;
- 3) indywidualne programy wychodzenia z bezdomności łączące dostęp do uzyskania mieszkania, opiekę zdrowotną, terapię i zatrudnienie;
- 4) wyznaczenie osoby koordynującej pomoc oraz ustalenie jasnych zasad współpracy między instytucjami;
- 5) kontynuacja monitorowania miejsc niemieszkalnych;
- 6) kontynuowanie dystrybucji ulotek, informatorów, zamieszczanie informacji na stronach internetowych dotyczących wsparcia osób w kryzysie bezdomności;
- 7) kontynuowanie „Akcji zima” i zapewnienie gorącego posiłku;
- 8) kontynuacja pomocy specjalistów w Zespole Doradztwa Rodzinnego.

Dane dotyczące bezdomności odnoszą się do różnych kategorii: liczby rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezdomności, liczby osób korzystających ze schronienia i pomocy rzeczowej oraz liczby osób przebywających w przestrzeni publicznej podczas lokalnego monitoringu zimowego. Wskaźniki opisują różne aspekty skali zjawiska.

6. Diagnoza potrzeb kadrowych

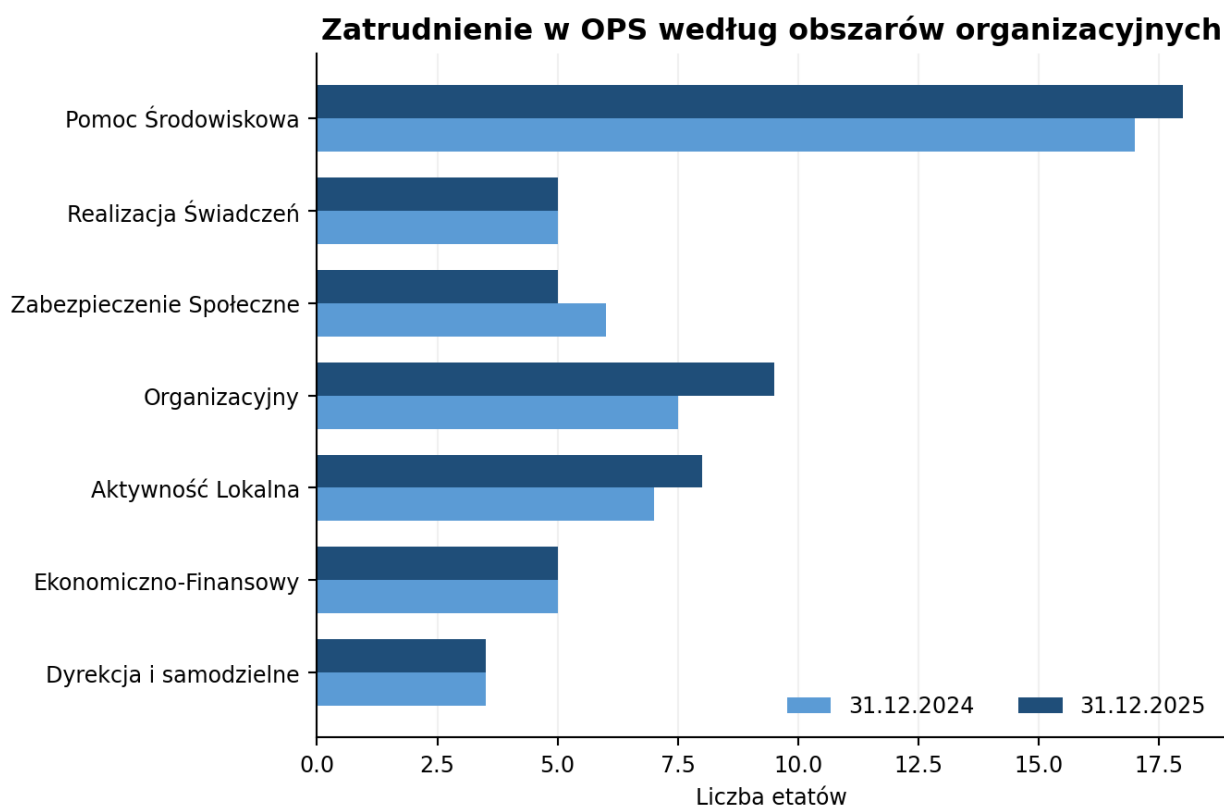
6.1. Wprowadzenie do procesu deinstytucjonalizacji

Rozwijanie usług świadczonych w miejscu zamieszkania oznacza również większe potrzeby kadrowe. Potrzebne będą osoby, które bezpośrednio wspierają mieszkańców, ale także pracownicy potrafiący koordynować pomoc i współpracę między różnymi instytucjami. Oprócz formalnych kwalifikacji coraz ważniejsze będą umiejętności pracy zespołowej, planowania pomocy razem z osobą korzystającą ze wsparcia, pracy z rodziną oraz sprawnego łączenia dostępnych usług.

6.2. Aktualna sytuacja kadrowa OPS Kościan

Na koniec 2025 roku OPS zatrudniał 55 osób na 54 etatach. Mimo prowadzonych naborów nie wszystkie stanowiska udało się obsadzić, ponieważ brakowało kandydatów spełniających wymagania.

Obszar organizacyjny	Etaty 31.12.2024 r.	Etaty 31.12.2025 r.
Dział Pomocy Środowiskowej	17	18
Dział Realizacji Świadczeń	5	5
Dział Zabezpieczenia Społecznego	6	5
Dział Organizacyjny	7,5	9,5
Dział Aktywności Lokalnej	7	8
Dział Ekonomiczno-Finansowy	5	5
Dyrekcja i stanowiska samodzielne	3,5	3,5
Razem	51	54

Wykres 6. Zatrudnienie w OPS według obszarów organizacyjnych – 2024–2025.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych zawartych w LPDI.

W OPS pracowało 12 pracowników socjalnych, trzech asystentów rodziny oraz pracownicy realizujący usługi opiekuńcze. Część usług była zlecana podmiotowi ekonomii społecznej. Kadra Ośrodka ma doświadczenie również w realizacji projektów związanych m.in. z aktywizacją społeczną i zawodową, wolontariatem, asystencją osobistą, opieką wytchnieniową, teleopieką i usługami opiekuńczymi.

6.3. Funkcje i kompetencje, których znaczenie będzie wzrastało w procesie deinstytucjonalizacji

Profesja/funkcja	Uzasadnienie potrzeby
Koordynator indywidualnego planu usług społecznych (KIPUS)	Koordinacja wsparcia dla mieszkańców; pomoc w połączeniu różnych usług potrzebnych konkretnej osobie społecznych, zdrowotnych, edukacyjnych i mieszkaniowych; diagnoza indywidualnych potrzeb.
Opiekun środowiskowy/opiekunka	Coraz większe zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i rosnąca liczba starszych mieszkańców wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Profesja/funkcja	Uzasadnienie potrzeby
Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Pomoc w możliwie samodzielnym życiu, nauce, pracy i udziale w życiu społecznym.
Asystent rodziny	Wsparcie rodzin przeżywających poważne trudności oraz zapobieganie konieczności umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.
Psycholog/interwent kryzysowy	Szybko dostępna pomoc dla dzieci, dorosłych i rodzin przeżywających kryzys.
Terapeuta środowiskowy/specjalista zdrowia psychicznego	Dalsze wsparcie po zakończeniu leczenia, możliwie blisko miejsca zamieszkania.
Organizator społeczności lokalnej (OSL)	Rozwijanie wolontariatu, grup wsparcia i samopomocy. Rozoznanie potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej, animowanie aktywności, budowanie relacji i współpracy.
Specjalista mieszkalnictwa wspomaganego	Prowadzenie mieszkań treningowych, wspomaganych i programów zapobiegania bezdomności.
Specjalista ds. pozyskiwania funduszy i monitoringu	Pozyskiwanie środków na rozwój usług i sprawdzanie efektów podejmowanych działań.
Organizator usług społecznych (OUS)	Planowanie, koordynowanie i rozwój lokalnych form wsparcia dla mieszkańców. Sieciowanie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami, podmiotami ekonomii społecznej (rozwijanie lokalnego partnerstwa na rzecz mieszkańców). Prowadzenie na bieżąco rozeznania potrzeb i potencjału wspólnoty samorządowej w zakresie usług społecznych.
Organizator pomocy społecznej	Przeniesienie ciężaru wsparcia z wielkich placówek całodobowych na lokalne usługi środowiskowe. Wytyczanie kierunków zmiany myślenia kadry polegające na aktywizowaniu i włączaniu w społeczność osób/rodzin objętych wsparciem pomocy społecznej.

Nie wszystkie funkcje muszą oznaczać potrzebę tworzenia odrębnych stanowisk pracy. Część zadań może być powierzana pracownikom posiadającym odpowiednie kompetencje, realizowana w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej albo zlecana podmiotom zewnętrznym. Decyzje w tym zakresie powinny wynikać z rzeczywistego zapotrzebowania oraz możliwości organizacyjnych i finansowych miasta.

6.4. Wyzwania wdrożeniowe:

- 1) trudności rekrutacyjne wynikające z braku wyspecjalizowanej kadry i konkurencja płacowa z innymi sektorami;
- 2) ryzyko wypalenia zawodowego, obciążenie emocjonalne i wzrost złożoności przypadków;

- 3) niewystarczająca liczba specjalistów z zakresu zdrowia psychicznego i opiekunów osób zależnych;
- 4) trudności w pozyskaniu i utrzymaniu wyspecjalizowanej kadry pomocy społecznej;
- 5) potrzeba stabilnego finansowania usług po zakończeniu projektów;
- 6) konieczność lepszej współpracy pracowników i instytucji w celu zaspokojenia potrzeb konkretnej osoby, zamiast działania wyłącznie w granicach własnych zadań;
- 7) potrzeba rozwoju cyfrowych narzędzi koordynacji usług z zachowaniem ochrony danych.

6.5. Rekomendacje kadrowe:

- 1) systematyczne szkolenia kadry;
- 2) superwizja dla pracowników.

7. Synteza diagnozy – stan bazowy lokalnego systemu usług

Obszar	Wartość bazowa / 2025 r.	Interpretacja	Priorytet 2027–2030
Demografia	22 956 mieszkańców; wysoki udział osób starszych i przewaga kobiet w najstarszych grupach wiekowych	wzrost liczby osób wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu	usługi domowe, teleopieka, przeciwdziałanie samotności
Usługi opiekuńcze	124 osoby objęte usługami; 38 353 godziny usług podstawowych (37 729 Spółdzielnia Socjalna Tutela i 624 OPS)	dynamiczny wzrost liczby odbiorców i obciążenia usług	zwiększenie podaży, elastyczne godziny,
Domy pomocy społecznej	23 osoby przebywały w DPS; 17 osób na koniec roku; wydatki 1 013 869,11 zł	opieka całodobowa pozostaje kosztownym rozwiązaniem stosowanym przy braku wystarczającego wsparcia środowiskowego	działania profilaktyczne, wczesna interwencja, opieka wytchnieniowa, pobyty krótkoterminowe
Wsparcie krótkoterminowe	3 osoby skierowane na całodobowy pobyt krótkoterminowy w DPS	potwierdzona użyteczność formy stanowiącej okresowe odciążenie rodziny	poszerzenie stałej, łatwo dostępnej oferty

Obszar	Wartość bazowa / 2025 r.	Interpretacja	Priorytet 2027–2030
Wspieranie rodziny	3 asystentów rodziny; 24 rodziny korzystały z asystentury dłużej niż rok	część rodzin wymaga długotrwałego, intensywnego wsparcia w zakresie przezwyciężenia trudności opiekuńczo-wychowawczych	asystentura rodzinna, terapia rodzinna, mediacje rodzinne, wsparcie dzienne dla dzieci i młodzieży
Przemoc domowa	117 wszczętych procedur Niebieskie Karty, wobec 105 rok wcześniej	utrzymująca się wysoka skala interwencji i wzrost obciążenia specjalistów	punkt interwencji, wsparcie psychologiczne, praca ze sprawcami przemocy
Bezdomność	14 osób objętych pomocą rzeczową/schronieniem; 3 osoby przezwyciężyły kryzys; 6 osób przebywało w przestrzeni miasta w sezonie zimowym	potrzebna równoległa profilaktyka utraty mieszkania i ścieżki usamodzielnienia	mieszkania treningowe, streetworking, mediacje zadłużeniowe
Kadry	OPS realizuje szeroki katalog zadań, a usługi opiekuńcze zlecane są do realizacji podmiotowi ekonomii społecznej	ryzyko niedoboru kadr i przeciążenia pracowników	superwizja, rozwój partnerstw i zakup usług
Opiekunowie nieformalni	Rosnące znaczenie opieki rodzinnej; realizowana opieka wytchnieniowa: 22 osoby – forma dzienna, 1 osoba – forma całodobowa	ryzyko przeciążenia opiekunów oraz ograniczenia ich aktywności zawodowej i społecznej	opieka wytchnieniowa, poradnictwo, grupy wsparcia, szkolenia, rozwój usług odciążających

8. Mapa lokalnych zasobów i potencjałów usług społecznych

Mapa zasobów porządkuje najważniejsze elementy systemu istotne z punktu widzenia deinstytucjonalizacji. Nie zastępuje rejestru wszystkich podmiotów działających w mieście.

Zasób/podmiot	Zakres	Grupy	Potencjał dla DI
OPS/CUS po formalnym rozpoczęciu działalności	pomoc społeczna, usługi, asystentura, poradnictwo koordynacja	wszystkie grupy	główny organizator i punkt koordynacji
Zespół Doradztwa Rodzinnego	pomoc psychologiczna, prawna, socjalna i specjalistyczna	rodziny, osoby w kryzysie, seniorzy	szybka pomoc specjalistyczna
Świetlica Socjoterapeutyczna	placówka wsparcia dziennego	dzieci i rodziny	profilaktyka kryzysu
Klub Integracji Społecznej	aktywizacja społeczna i zawodowa	osoby zagrożone wykluczeniem	łączenie wsparcia społecznego z aktywizacją
Lokalne Centrum Wolontariatu	wolontariat i wsparcie sąsiedzkie	seniorzy, osoby samotne, rodziny	nieformalne sieci wsparcia
Środowiskowy Dom Samopomocy	dzienne wsparcie środowiskowe	osoby z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnościami	alternatywa dla izolacji i wsparcie rodzin

Zasób/podmiot	Zakres	Grupy	Potencjał dla DI
Wielkopolskie Centrum Neuropsychiatryczne i podmioty zdrowotne	leczenie i zdrowie psychiczne	osoby w kryzysie psychicznym	ciągłość wsparcia po leczeniu
PUP/PCPR/PPP	aktywizacja, rehabilitacja, wsparcie rodzin i dzieci	różne grupy	partnerstwo ponadgminne
NGO i podmioty ekonomii społecznej	usługi, aktywizacja, wolontariat	różne grupy	zwiększanie podaży usług
Zasób mieszkaniowy miasta/mieszkanie wspomagane	wsparcie mieszkaniowe z usługami	osoby wymagające wsparcia	alternatywa wobec instytucjonalizacji

9. Analiza luk w lokalnym systemie usług

Luka	Grupy	Skutek	Priorytet odpowiedzi
Niewystarczająca podaż usług domowych	seniorzy, osoby przewlekle chore i z niepełnosprawnościami	wzrost obciążenia rodzin i ryzyka DPS	usługi opiekuńcze, sąsiedzkie, teleopieka, usług mobilne
Niewystarczająca regularna opieka wytchnieniowa	opiekunowie nieformalni	przeciążenie i kryzys opieki	oferta godzinowa, dzienna, weekendowa i całodobowa
Niedobór mieszkań wspomaganych	osoby z niepełnosprawnościami, po kryzysach, seniorzy, osoby wychodzące z bezdomności	brak alternatywy mieszkaniowej	rozwój zasobu i koszyka usług
Rozproszenie informacji i ścieżek dostępu	wszystkie grupy	późne zgłaszanie problemów	jeden punkt kontaktu, mapa usług, koordynator
Ograniczona szybka pomoc psychologiczna i kryzysowa	dzieci, młodzież, rodziny, osoby w kryzysie	eskalacja kryzysów	lokalna ścieżka kryzysowa
Bariery transportowe i architektoniczne	seniorzy i osoby z niepełnosprawnościami	brak faktycznej dostępności	transport door-to-door, usługi mobilne, audyty
Niedobór kadr i ryzyko wypalenia	wszystkie grupy	kolejki i przerwy w usługach	plan kadr, supervizja, szkolenia, partnerstwa
Niewystarczający system wczesnego rozpoznawania ryzyka instytucjonalizacji	seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie psychicznym i ich opiekunowie	możliwość kierowania do opieki całodobowej przed pełnym wykorzystaniem dostępnych form środowiskowych	indywidualna ocena potrzeb, koordynacja usług, pakiet wsparcia środowiskowego, okresowy przegląd sytuacji osoby

10. Interesariusze i model partnerstwa lokalnego

Interesariusz	Zasób/rola	Oczekiwany udział
Miasto Kościan	polityka lokalna, budżet, zasób mieszkaniowy	warunki organizacyjne i finansowe
OPS/CUS	diagnoza, organizacja usług, koordynacja	lider operacyjny LPDI
Ochrona zdrowia	leczenie, rehabilitacja, zdrowie psychiczne	ciągłość pomocy społeczno-zdrowotnej
Oświata i PPP	wczesne rozpoznawanie potrzeb	profilaktyka i kierowanie do wsparcia
PCPR i PUP	rehabilitacja, piecza, aktywizacja	uzupełnianie usług gminnych
NGO i podmioty ekonomii społecznej	świadczenie usług, wolontariat, innowacje	partner realizacyjny
Mieszkańcy i opiekunowie	wiedza o potrzebach i jakości	współprojektowanie i ocena usług
Zarządcy zasobu mieszkaniowego	informacja o zadłużeniu i ryzyku utraty lokalu	profilaktyka bezdomności

11. Scenariusze deinstytucjonalizacji – przykładowe ścieżki wsparcia

11.1. Senior zagrożony skierowaniem do DPS

Osoba starsza mieszka sama i zaczyna mieć trudności w codziennym funkcjonowaniu. Przed rozważeniem opieki całodobowej oceniane są potrzeby i zasoby. Pakiet może obejmować usługi opiekuńcze, teleopiekę, pomoc sąsiedzką, dowóz posiłku, transport, rehabilitację i wsparcie rodziny. Dom pomocy społecznej (DPS) pozostaje rozwiązaniem wtedy, gdy mimo wykorzystania dostępnych usług środowiskowych nie można zapewnić bezpieczeństwa osobie.

W przypadku osób już przebywających w opiece całodobowej możliwość powrotu do środowiska lokalnego może być analizowana indywidualnie, z uwzględnieniem potrzeb i preferencji osoby, jej stanu funkcjonalnego, dostępności odpowiedniego miejsca zamieszkania oraz możliwości zapewnienia bezpiecznego i trwałego pakietu usług środowiskowych.

11.2. Osoba po kryzysie psychicznym

Po zakończeniu leczenia osoba otrzymuje – za swoją zgodą – skoordynowaną ścieżkę wsparcia: pracownika prowadzącego, specjalistyczne usługi w domu,

pomoc bytowa, wsparcie w powrocie do aktywności i dostęp do dziennych form wsparcia. Jeżeli samodzielne zamieszkanie nie jest jeszcze możliwe, rozwiązaniem przejściowym może być mieszkanie wspomagane.

11.3. Osoba z niepełnosprawnością i przeciążony opiekun

Diagnoza obejmuje potrzeby osoby i sytuację opiekuna. Pakiet może łączyć asystencję osobistą, opiekę wytchnieniową, rehabilitację, transport, aktywizację oraz – w dalszej perspektywie – mieszkanie wspomagane. Celem jest zwiększenie samodzielności osoby i zmniejszenie przeciążenia rodziny.

11.4. Rodzina z dziećmi w narastającym kryzysie

Uruchamiana jest asystentura rodziny i plan pracy uzgodniony z rodziną. W zależności od potrzeb włączane są ZDR, szkoła, Świetlica Socjoterapeutyczna, pomoc psychologiczna, mediacja, wsparcie materialne i działania przeciwdziałające przemocy. Celem jest możliwie wczesne opanowanie kryzysu i ograniczenie ryzyka pieczy zastępczej.

11.5. Osoba zagrożona utratą mieszkania

Po uzyskaniu informacji o zadłużeniu lub ryzyku eksmisji uruchamiana jest praca socjalna, poradnictwo prawne i budżetowe, mediacja z zarządcą, pomoc w uzyskaniu świadczeń oraz – w razie potrzeby – aktywizacja zawodowa lub leczenie. Jeżeli dojdzie do bezdomności, celem pozostaje możliwie szybki powrót do stabilnego zamieszkania.

CZĘŚĆ II – CZĘŚĆ PROGRAMOWA

LOKALNY PLAN DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH DLA GMINY MIEJSKIEJ KOŚCIAN NA LATA 2027–2030

1. Cel główny i cele szczegółowe

Głównym celem Planu jest stworzenie takiego systemu wsparcia, który pomoże mieszkańcom jak najdłużej zachować samodzielność, poczucie bezpieczeństwa i możliwość udziału w życiu lokalnej społeczności. Służyć temu ma rozwój dobrze skoordynowanych usług społecznych i zdrowotnych dostępnych blisko miejsca zamieszkania oraz ograniczanie sytuacji, w których jedynym rozwiązaniem staje się opieka całodobowa.

Cele szczegółowe

1. Zwiększenie dostępności usług społecznych świadczonych w miejscu zamieszkania i środowisku lokalnym.
2. Wzmocnienie wsparcia dla rodzin i opiekunów nieformalnych.
3. Rozwój alternatyw wobec opieki całodobowej, w tym mieszkalnictwa wspomagane i treningowe.
4. Poprawa koordynacji pomiędzy pomocą społeczną, ochroną zdrowia, oświatą, rynkiem pracy i innymi podmiotami.
5. Zwiększenie udziału mieszkańców w planowaniu i ocenie usług społecznych.
6. Wzmocnienie kadr oraz jakości i trwałości lokalnych usług społecznych.

2. Obszary interwencji i matryce działań

2.1. Osoby starsze

Cel główny	Cel szczegółowy	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt/sposób kalkulacji	Źródło/-a finansowania	Wskaźniki
Pozostanie seniorów w środowisku zamieszkania poprzez zapewnienie dostępu do usług społecznych	Zwiększenie dostępności opieki domowej	1	Rozszerzenie usług opiekuńczych, specjalistycznych oraz rozwój Usługi Asystenta Osoby Zależnej	2027–2030 – realizacja ciągła; od 2027 r. w formule CUS	Miasto, OPS/CUS od 2027 r., NGO, podmioty ekonomii społecznej	Koszt zmienny. Baza 2025: usługi OPS – 46 989,28 zł; specjalistyczne usługi OPS – 47 003,18 zł; „Opieka 75+” – 17 794,33 zł (w tym wkład gminy 7 117,75 zł i budżet państwa 10 676,58 zł). Planować corocznie: liczba godzin × aktualna stawka	budżet miasta; budżet państwa: „Opieka 75+”; Korpus Wsparcia Seniorów i inne programy rządowe; odpłatność mieszkańca, środki UE	liczba osób; liczba godzin
	Rozwój teleopieki i wsparcia mobilnego	2	Opaski bezpieczeństwa, telecentrum, Pudełko Życia, edukacja w zakresie bezpieczeństwa	2027–2030 – realizacja ciągła; rozwój zakresu zależnie od dostępnych programów	OPS/CUS od 2027 r., ratownictwo, POZ, NGO	Baza 2025: Wielkopolskie Telecentrum Opieki – 23 365,39 zł; Korpus Wsparcia Seniorów – 0 zł (brak uczestników modułu I). Koszt kolejnych lat wg liczby użytkowników i aktualnej umowy/programu	budżet miasta; budżet państwa; Korpus Wsparcia Seniorów i inne programy rządowe; programy krajowe i UE	liczba użytkowników teleopieki; liczba interwencji; liczba wizyt
	Zwiększenie dostępności do usług podnoszących standard życia osób starszych	3	Kontynuacja usługi Taksówka dla seniora, rozszerzenie oferty usług dla seniorów (wynikającej z diagnozy), np. sprzątnięcie mieszkania	2027–2030 – realizacja ciągła, zgodnie z corocznym zapotrzebowaniem	OPS/CUS od 2027 r., firma komercyjna, NGO	Do ustalenia corocznie w budżecie/umowie wykonawczej: liczba usług × stawka jednostkowa	Budżet miasta, budżet państwa, programy krajowe i UE	Liczba zrealizowanych usług
	Wsparcie psychologiczne i prawne osób starszych	4	Kontynuowanie poradnictwa w Zespole Doradztwa Rodzinnego	2027–2030 – realizacja ciągła	OPS/CUS od 2027 r.	Baza 2025: Zespół Doradztwa Rodzinnego – 47 431,97 zł (koszt całego ZDR). Koszt działania stanowi część kosztu ZDR; planować wg liczby dyżurów/godzin specjalistów	Budżet miasta	Liczba godzin udzielonego wsparcia, liczba osób
	Wsparcie opiekunów – ograniczenie przeciążenia rodzin	5	Opieka wytchnieniowa dzienna i całodobowa, grupy wsparcia, szkolenia opiekuńcze, poradnictwo	2027–2030 – coroczne przystępowanie do programu/realizacja po uzyskaniu finansowania	OPS/CUS od 2027 r., DPS, NGO, podmioty ekonomii społecznej	Baza 2025: Opieka wytchnieniowa – 118 679,48 zł (112 206,65 zł pobyt dzienny + 6 472,83 zł pobyt całodobowy). Koszt coroczny wg programu, liczby godzin/dób i stawek	budżet miasta; budżet państwa; środki UE	liczba opiekunów; liczba godzin/dób wytchnienia
	Rozwój bezpiecznego zamieszkania	6	Utworzenie mieszkań wspomaganych dla seniorów; usługi towarzyszące	2027 – przygotowanie organizacyjne; 2027–2030 – uruchomienie kontynuacja	Miasto, OPS/CUS od 2027 r., zarządcy mieszkania, NGO	Koszt inwestycyjny i bieżący do określenia w rocznych budżetach; wyposażenie/utrzymanie lokalu + koszt usług przypadających na mieszkańców	budżet miasta; budżet państwa; programy krajowe i środki UE	liczba mieszkań i miejsc; liczba mieszkańców
	Przeciwdziałanie samotności, integracja i aktywizacja osób starszych	7	Rozwój, wolontariatu senioralnego, kręgów wsparcia, działań międzypokoleniowych, kontynuacja programu profilaktycznego „Aktywny senior”, „Młodzi duchem” i kontynuacja działalności Kościańskiej Rady Seniorów	2027–2030 – realizacja ciągła/cykliczna	OPS/CUS od 2027 r., instytucje kultury, Rady Osiedli, NGO, UM	Koszt rozproszony w kilku zadaniach. Baza 2025: KIS – 73 100,00 zł; LCW – 80 266,03 zł. Dla poszczególnych inicjatyw ustalać koszt w rocznym planie	budżet miasta; budżet państwa; programy krajowe i UE	liczba uczestników; liczba wolontariuszy; liczba wydarzeń

2.2. Dzieci i rodziny

Cel główny	Cel szczegółowy	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt/sposób kalkulacji	Źródło/-a finansowania	Wskaźniki
Wzmocnienie rodziny	Zapobieganie kryzysom i pieczy zastępczej	1	Zapewnienie dostępności asystentury rodziny; indywidualne plany pracy; edukacja dla rodziców; mediacje, kontynuacja programu profilaktycznego "Starszy Brat Starsza Siostra", profilaktyczne zajęcia tematyczne, Pogotowie szkolne, kontynuacja zajęć Treningu Umiejętności Społecznych i strategii szybkiego uczenia się, kontynuowanie Kręgu Wsparcia Kobiet, uruchomienie usługi biofeedback, kontynuacja działalności ZDR, możliwość pobytu w Ośrodku Interwencji Kryzysowej, Akademia Świadomego Rodzica	2027–2030 – realizacja ciągła	OPS/CUS od 2027 r., szkoły, sąd, PCPR, NGO	Baza 2025: asystenci rodziny – 330 876,20 zł (środki własne 229 676,20 zł; Fundusz Pracy 61 788,08 zł; dotacja WUW 39 411,78 zł); ZDR – 47 431,97 zł; LCW – 80 266,03 zł. Koszt działania planować rocznie wg zakresu usług	budżet miasta; środki profilaktyki; programy krajowe i UE	liczba rodzin; liczba zakończonych planów z poprawą sytuacji; liczba dzieci pozostających w rodzinie
	Podnoszenie kompetencji kadry pracującej z rodziną	2	Szkolenia, konferencje, seminaria, wykłady, wizyty studyjne itp.	2027–2030 – działania cykliczne, co najmniej corocznie	ROPS, WOKISS, WUW, podmioty szkoleniowe	Do ustalenia corocznie: liczba szkoleń/osób × cena udziału, podróży i ewentualnej superwizji	Budżet miasta, budżet państwa, środki UE, firmy komercyjne	Liczba odbytych szkoleń, liczba przeszkolonych pracowników
	Poprawa zdrowia psychicznego dzieci	3	Punkt konsultacyjny – ZDR, telefon zaufania, interwencja kryzysowa	2027–2030 – realizacja ciągła	Miasto, OPS/CUS od 2027 r., szkoły, PPP, podmioty zdrowotne	Baza 2025: ZDR – 47 431,97 zł; Kościński Telefon Zaufania – 17 769,83 zł łącznie (9 532,00 zł środki własne + 8 237,83 zł dotacja). Pozostałe koszty wg liczby konsultacji/interwencji	budżet miasta; środki profilaktyki; programy krajowe i UE	Liczba osób objętych wsparciem, liczba konsultacji; liczba interwencji
	Wsparcie dziecka w ramach zajęć pozaszkolnych	4	Rozwój Świetlicy Socjoterapeutycznej i praca metodą OSL; streetworking młodzieżowy, wsparcie dzieci przez wolontariuszy LCW w ramach programów profilaktycznych stacjonarnie oraz w miejscu zamieszkania	2027–2030 – realizacja ciągła w roku szkolnym i w okresach wolnych od nauki	OPS/CUS od 2027 r., szkoły, NGO	Baza 2025: Świetlica Socjoterapeutyczna – 419 774,56 zł; LCW – 80 266,03 zł. Koszt rozwoju/streetworkingu ustalać w rocznych planach	budżet miasta; środki profilaktyki; programy krajowe i UE	Liczba uczestników, liczba miejsc; liczba programów
	Pomoc w odciążeniu rodzin z dziećmi z niepełnosprawnością	5	Asystencja osobista osoby z niepełnosprawnością, opieka wytchnieniowa, zajęcia rehabilitacyjne, grupy wsparcia dla rodziców osób z niepełnosprawnościami	2027–2030 – coroczne przystępowanie do programów AOON i Opieka wytchnieniowa/ realizacja po uzyskaniu finansowania	OPS/CUS od 2027 r., PFRON, NGO,	Baza 2025: AOON – 245 662,28 zł; Opieka wytchnieniowa – 118 679,48 zł. Rehabilitacja i grupy wsparcia – wg odrębnych planów/umów	PFRON; budżet miasta, budżet państwa – program AOON, Opieka wytchnieniowa	liczba rodzin; liczba godzin; liczba uczestników
	Ochrona przed przemocą	6	Kontynuacja współpracy międzyinstytucjonalnej, miejsca interwencyjne, pomoc psychologiczna i prawna, programy korekcyjne, kontynuowanie grupy wsparcia dla osób doznających przemocy domowej	2027–2030 – realizacja ciągła, zgodnie z Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej 2024–2030	ZI, OPS/CUS od 2027 r., policja, szkoły, sąd, NGO	Baza 2025: funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego – 125 957,86 zł łącznie (119 957,86 zł środki własne + 6 000,00 zł dotacja). Inne działania – wg rocznych programów profilaktycznych	budżet miasta; środki profilaktyki; programy krajowe i UE	liczba osób objętych wsparciem

2.3. Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Cel główny	Cel szczegółowy	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt/sposób kalkulacji	Źródło/-a finansowania	Wskaźniki
Wsparcie osób w kryzysie psychicznym i ich rodzin	Zapewnienie ciągłości wsparcia po leczeniu	1	Wizyty środowiskowe – wsparcie w codziennym funkcjonowaniu, specjalistyczne usługi opiekuńcze, współpraca z WCN i POZ	2027–2030 – realizacja ciągła, zależnie od indywidualnych potrzeb	OPS/CUS od 2027 r., WCN, SP ZOZ, POZ, NGO	Baza 2025: specjalistyczne usługi opiekuńcze OPS – 47 003,18 zł. Pozostałe świadczenia partnerów zdrowotnych nie są kosztem OPS; planować wg liczby godzin usług i porozumień	budżet miasta; budżet państwa; programy krajowe i UE	liczba wizyt; ponowne hospitalizacje
	Pomoc w uzyskaniu niezależności poprzez rozwój mieszkań wspomaganych	2	Zapewnienie mieszkania wspomagane z usługami, trening kompetencji i wsparcie w zatrudnieniu.	2027 – przygotowanie; 2027–2030 – uruchomienie i realizacja mieszkania wspomagane	Miasto, OPS/CUS od 2027 r., WCN, PUP, NGO	Koszt do określenia w budżecie uruchomienia i rocznych planach: utrzymanie lokalu + usługi + trening kompetencji; finansowanie możliwe także ze środków FEW	budżet miasta; Fundusze Europejskie dla Wielkopolski; programy krajowe	liczba miejsc; liczba osób usamodzielnionych;
	Wzmocnienie opiekunów	3	Grupy wsparcia, konsultacje i opieka wytnieniowa.	2027–2030 – realizacja ciągła/cykliczna	OPS/CUS od 2027 r., zdrowie, NGO	Baza pomocnicza 2025: Opieka wytnieniowa – 118 679,48 zł. Koszt grup/konsultacji ustalać wg liczby spotkań i specjalistów	budżet miasta; budżet państwa; programy krajowe i UE	liczba rodzin; liczba spotkań
	Przeciwdziałanie stygmatyzacji	4	Kampanie, wydarzenia, wolontariat, kontynuowanie programu profilaktycznego Młodzi Duchem	2027–2030 – działania cykliczne, co najmniej corocznie	Miasto, OPS/CUS od 2027 r., NGO	Do ustalenia corocznie: koszt kampanii, wydarzeń i działań wolontariackich; część może być realizowana w ramach KIS/LCW	budżet miasta; budżet państwa; programy krajowe i UE	liczba działań; liczba uczestników
	Zapewnienie wsparcia dziennego osób w kryzysie psychicznym	5	Kontynuacja działalności Środowiskowego Domu Samopomocy	2027–2030 – realizacja ciągła	Miasto, ŚDS	Koszt działalności ŚDS finansowany według odrębnego planu finansowego jednostki/dotacji; brak podstawy do przypisania kwoty z dokumentów OPS do tej tabeli	Budżet państwa, środki UE, PFRON	Liczba uczestników

2.4. Osoby z niepełnosprawnościami

Cel główny	Cel szczegółowy	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt/sposób kalkulacji	Źródło/-a finansowania	Wskaźniki
Zapewnienie wsparcia osobom z niepełnosprawnościami i ich opiekunom	Rozwój asystencji osobistej	1	Kontynuacja programu Asystent Osobisty Osoby z Niepełnosprawnością - indywidualny dobór asystenta, uruchomienie usługi Asystenta Osoby Zależnej	2027–2030 – coroczne przystępowanie do programu AOON/realizacja po uzyskaniu finansowania	Miasto, OPS/CUS od 2027 r., NGO	Baza 2025: AOON – 245 662,28 zł. Koszt kolejnych edycji wg przyznanej dotacji, liczby uczestników i godzin usług	budżet miasta; budżet państwa; programy krajowe UE	liczba osób; liczba godzin
	Rozwój opieki wytnieniowej	2	Usługiienne, godzinowe i całodobowe; kontynuowanie grupy wsparcia dla opiekunów	2027–2030 – coroczne przystępowanie do programu Opieka	OPS/CUS od 2027 r., DPS, NGO	Baza 2025: Opieka wytnieniowa – 118 679,48 zł. Koszt kolejnych edycji wg przyznanej dotacji, liczby uczestników, godzin i dób	budżet miasta; budżet państwa; programy krajowe UE	liczba opiekunów; godziny/doby

Cel główny	Cel szczegółowy	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt/sposób kalkulacji	Źródło/-a finansowania	Wskaźniki
			nieformalnych osób zależnych i szkolenia.	wytchnieniowa/ realizacja po uzyskaniu finansowania				
	Zapewnienie alternatywy dla opieki całodobowej	3	Mieszkania wspomagane, wsparcie w czynnościach życia codziennego w formie usług opiekuńczych	2027 – przygotowanie; 2027–2030 – uruchomienie i kontynuacja	Miasto, OPS/CUS od 2027 r., zarządcy, NGO	Koszt do określenia w budżecie uruchomienia i rocznych planach: utrzymanie mieszkania + koszt usług opiekuńczych/wsparcia	budżet miasta; programy krajowe	liczba lokali/miejsc; liczba mieszkańców
	Integracja i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	4	Organizacja wydarzeń, spotkań integracyjnych osób z niepełnosprawnościami	2027–2030 – działania cykliczne, co najmniej corocznie	NGO, UM, OPS/CUS od 2027 r., szkoły, ŚDS, Ośrodek Rehabilitacji	Do ustalenia corocznie w budżetach realizatorów: liczba wydarzeń × koszt organizacji; możliwe współfinansowanie partnerów	budżet miasta; budżet państwa; programy krajowe UE	liczba uczestników, liczba wydarzeń

2.5. Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone bezdomnością

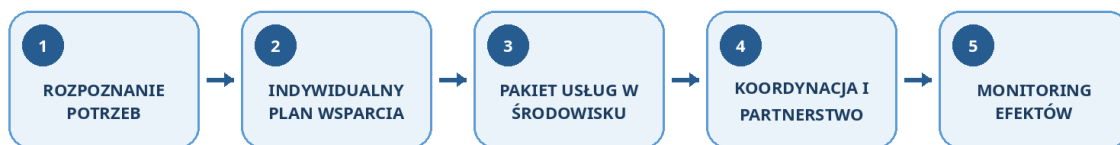
Cel główny	Cel szczegółowy	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt/sposób kalkulacji	Źródło/-a finansowania	Wskaźniki
Kompleksowe wsparcie osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych kryzysem bezdomności	Podnoszenie świadomości osób w kryzysie bezdomności nt. możliwości wsparcia	1	Dystrybucja ulotek, informatorów. Zamieszczanie informacji na stronach internetowych	2027–2030 – realizacja ciągła; aktualizacja informacji co najmniej raz w roku	Miasto, OPS/CUS od 2027 r., zarządcy	Koszt niewielki/w ramach kosztów bieżących realizatorów; przy materiałach drukowanych – wg liczby egzemplarzy i ceny druku	budżet miasta; programy krajowe i UE	liczba opublikowanych i rozpowszechnionych informacji
	Zapewnienie schronienia oraz działania zapobiegawcze	2	Podjęcie działań do utworzenia ogrzewalni i kontynuacja pomocy w formie schronienia, „Akcja zima”, zapewnienie gorącego posiłku, możliwość pobytu w Ośrodku Interwencji Kryzysowej	2027–2030 – schronienie całorocznie; „Akcja zima” corocznie w sezonie jesienno-zimowym działania dot. ogrzewalni 2026–2027	OPS/CUS od 2027 r., policja, straż, NGO,	Baza 2025: zasiłki okresowe i celowe, w tym schronienie – 126 548,24 zł (pozycja łączna, nie wyodrębnia samego schronienia). Koszt ogrzewalni wymaga odrębnej kalkulacji	budżet miasta; budżet państwa; programy krajowe i UE	liczba osób; liczba patroli; liczba noclegów, interwencji
	Zapewnienie wsparcia mieszkaniowego	3	Zapewnienie Mieszkania wspomagane	2027 – przygotowanie; 2027–2030 – uruchomienie i kontynuacja	Miasto, OPS/CUS od 2027 r., NGO,	Koszt do określenia w budżecie uruchomienia i rocznych planach: utrzymanie lokalu + usługi wsparcia	budżet miasta; programy krajowe	liczba mieszkań; liczba osób
	Zintegrowane leczenie	4	Dostęp do POZ, psychiatrii i terapii uzależnień; ubezpieczenie	2027–2030 – realizacja ciągła, zależnie od potrzeb	OPS/CUS od 2027 r., POZ, NGO	Koszty świadczeń zdrowotnych zasadniczo po stronie systemu ochrony zdrowia; po stronie OPS/CUS możliwe koszty pracy socjalnej, ubezpieczenia i pomocy celowej – wg wykonania	budżet miasta; budżet państwa; programy krajowe i UE	liczba osób objętych leczeniem;

Cel główny	Cel szczegółowy	Nr działania	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/podmioty odpowiedzialne	Koszt/sposób kalkulacji	Źródło/-a finansowania	Wskaźniki
	Powrót do aktywności	5	Prace społecznie użyteczne, pomoc specjalistów w ZDR	2027–2030 – realizacja ciągła/ według dostępnych instrumentów aktywizacji	OPS/CUS od 2027 r., KIS, PUP, NGO	Baza 2025: prace społecznie użyteczne – 25 278,40 zł; ZDR – 47 431,97 zł; KIS – 73 100,00 zł. Faktyczny koszt działania zależy od zakresu wsparcia	budżet miasta; budżet państwa; programy krajowe i UE	liczba uczestników; liczba osób podejmujących pracę lub szkolenie
	Zapobieganie utracie mieszkania i nawrotowi bezdomności	6	Wczesne rozpoznawanie zadłużenia i ryzyka eksmisji; poradnictwo prawne i socjalne; mediacje z zarządcami i wierzycielami; pomoc w uzyskaniu świadczeń; indywidualny plan utrzymania mieszkania; współpraca z podmiotami leczniczymi i rynku pracy	2027–2030 – realizacja ciągła, z corocznym monitoringiem zadłużenia i ryzyka utraty lokalu	Miasto, OPS/CUS od 2027 r., zarządcy zasobu mieszkaniowego, NGO, PUP, podmioty ochrony zdrowia	Koszt głównie organizacyjny, w ramach pracy OPS/CUS i partnerów; dodatkowe usługi prawne/specjalistyczne planować wg liczby godzin i stawek	budżet miasta; budżet państwa; programy krajowe i środki UE	liczba osób objętych działaniami zapobiegawczymi; liczba utrzymanych lokali; liczba porozumień dotyczących zadłużenia

3. Model docelowy lokalnego systemu usług

DOCELOWY MODEL LOKALNEGO SYSTEMU USŁUG

Od rozpoznania potrzeb do skoordynowanego wsparcia w społeczności lokalnej

CEL: samodzielność • bezpieczeństwo • pozostanie w społeczności lokalnej

Docelowo mieszkańiec potrzebujący pomocy powinien mieć jedno łatwo dostępne miejsce pierwszego kontaktu. Tam jego sytuacja będzie rozpoznana, a potrzebne usługi skoordynowane w taki sposób, aby nie musiał wielokrotnie opowiadać o tych samych problemach w różnych instytucjach. Pomoc powinna być organizowana możliwie blisko miejsca zamieszkania. Opieka całodobowa powinna być wybierana wtedy, gdy wsparcie w środowisku nie jest w stanie zapewnić osobie odpowiedniego bezpieczeństwa:

- 1) punkt pierwszego kontaktu i informacja o usługach – stacjonarnie, telefonicznie i cyfrowo;
- 2) skoordynowana diagnoza potrzeb i indywidualny plan usług społecznych;
- 3) usługi domowe i mobilne: opiekuńcze, specjalistyczne, asystenckie, teleopieka, wsparcie psychologiczne;
- 4) usługi dzienne i środowiskowe: kluby, świetlica, grupy wsparcia, aktywizacja i organizowanie społeczności lokalnej;
- 5) usługi mieszkaniowe: mieszkania treningowe, wspomagane i rozwiązania zapobiegające utracie lokalu;
- 6) wsparcie opiekunów nieformalnych: informacja, szkolenia, poradnictwo i opieka wytchnieniowa;
- 7) partnerstwo z organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej, ochroną zdrowia, oświatą i powiatem;
- 8) system jakości oparty na standardach, wskaźnikach, badaniu satysfakcji i udziale użytkowników usług.

4. Ramy finansowe

Plan nie ma jednego, osobnego budżetu. Poszczególne działania będą finansowane z budżetu miasta, budżetu państwa, środków wieloletnich oraz funduszy i projektów zewnętrznych. Przed uruchomieniem nowej usługi wymagane będzie określenie kosztów jej realizacji, sprawdzenie dostępności odpowiedniej kadry, rodzaju środków przeznaczonych na jej utrzymanie po zakończeniu okresu dofinansowania oraz wpływu usługi na potencjalne ograniczenie potrzeby korzystania z bardziej kosztownej opieki całodobowej.

Źródło	Możliwe zastosowanie
Budżet Gminy Miejskiej Kościan	zadania własne, wkład własny, utrzymanie usług, mieszkalnictwo i dostępność
Budżet państwa i programy resortowe	Opieka 75+, Korpus Wsparcia Seniorów, asystencja osobista, opieka wytchnieniowa, wspieranie rodziny
Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027	rozwój usług społecznych i zdrowotnych, aktywna integracja, infrastruktura usługowa i mieszkalnictwo wspomagane
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego	innowacje, kadry, standardy, ekonomia społeczna i integracja
PFRON	asystencja, dostępność, rehabilitacja, zatrudnienie i wsparcie opiekunów
NFZ i środki ochrony zdrowia	świadczenia zdrowotne, opieka psychiatryczna, rehabilitacja i opieka długoterminowa
Fundusz Pracy	aktywizacja zawodowa, szkolenia, prace społecznie użyteczne
Organizacje pozarządowe i darczyńcy	projekty środowiskowe, wolontariat, samopomoc i działania innowacyjne
Odpłatność użytkowników	wyłącznie zgodnie z przepisami i zasadą ochrony osób o niskich dochodach

Ważne jest, aby usługi nie były planowane tylko na czas trwania projektu. Już na etapie ich uruchamiania trzeba określić, co stanie się po zakończeniu dotacji: jaki będzie dalszy koszt, z jakiego źródła zostanie pokryty i czy usługę będzie można na stałe włączyć do budżetu miasta albo zlecić organizacji społecznej. Planowanie finansowe realizacji LPDI będzie prowadzone z uwzględnieniem zarówno kosztów obecnie funkcjonujących usług, jak i kosztów rozwoju nowych form wsparcia. Przy podejmowaniu decyzji o uruchomieniu lub rozszerzeniu usługi analizowane będą w szczególności: przewidywana liczba odbiorców, koszt

jednostkowy, koszty kadrowe i organizacyjne, możliwe źródła finansowania oraz możliwość zapewnienia trwałości usługi.

W przypadku usług stanowiących alternatywę wobec opieki całodobowej analizowane będą również ich potencjalne efekty w zakresie zapobiegania instytucjonalizacji i wspierania mieszkańców w pozostaniu w środowisku lokalnym.

Szczegółowe koszty realizacji poszczególnych działań będą określone w corocznych planach finansowych oraz projektach budżetu Gminy Miejskiej Kościan. Uruchomienie nowej usługi będzie każdorazowo poprzedzone oceną potrzeb mieszkańców, dostępności kadry, kosztu jednostkowego usługi oraz możliwości zapewnienia jej trwałości po zakończeniu ewentualnego finansowania zewnętrznego.

CZĘŚĆ III – WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA

1. Harmonogram wdrażania 2027–2030

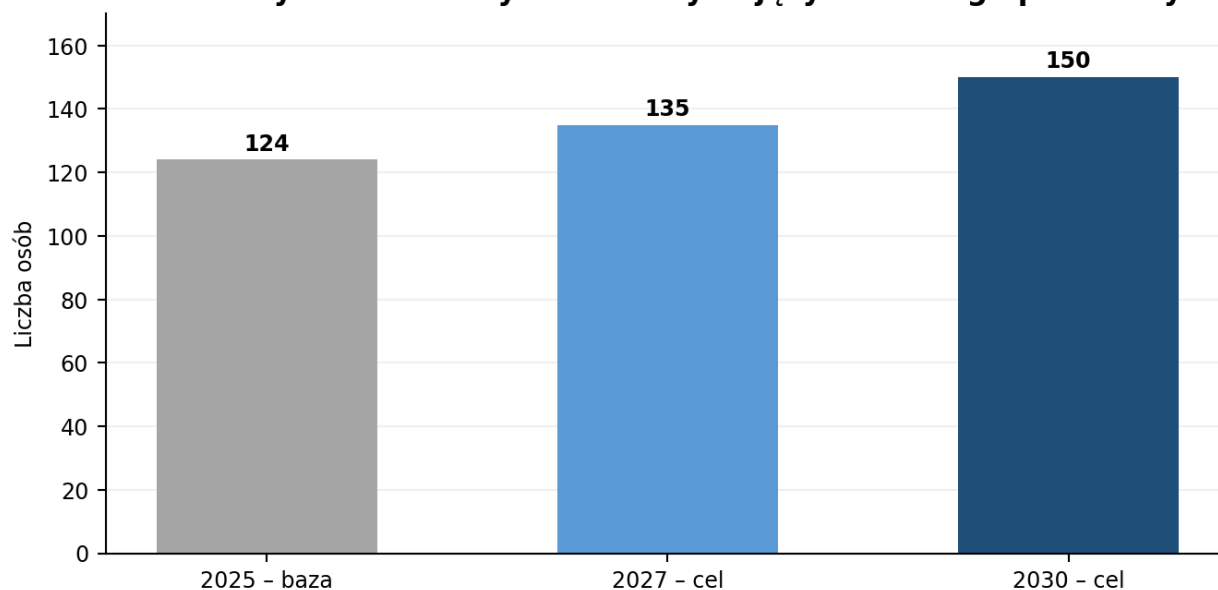
Działanie kluczowe	2027	2028	2029	2030	Odpowiedzialność
Uruchomienie punktu koordynacji i lokalnego informatora usług	•	•	•	•	OPS/CUS, Miasto
Standard indywidualnej diagnozy i planu usług	•	•	•	•	OPS/CUS, partnerzy
Kontynuowanie usług opiekuńczych i specjalistycznych	•	•	•	•	OPS/CUS, PES
Rozwój usług sąsiedzkich	•	•	•	•	OPS/CUS, NGO
Rozwój teleopieki i mobilnego wsparcia	•	•	•	•	Miasto, OPS/CUS
System opieki wytchnieniowej	•	•	•	•	OPS/CUS, PCPR, NGO
Mieszkania wspomagane	•	•	•	•	Miasto, OPS/CUS
Rozwój wsparcia rodzin i dzieci	•	•	•	•	OPS/CUS, szkoły, NGO
Zapobieganie bezdomności	•	•	•	•	Miasto, OPS/CUS, zarządcy
Rozwój kadr i superwizji	•	•	•	•	OPS/CUS, Miasto
Coroczny monitoring i raport LPDI	•	•	•	•	Zespół ds. LPDI
Ewaluacja śródkresowa		•			Zespół ds. LPDI/podmiot zewnętrzny
Ewaluacja końcowa i plan po 2030				•	Miasto, OPS/CUS

2. System wskaźników

Wartości docelowe wskaźników mają charakter planistyczny i wyznaczają oczekiwany kierunek rozwoju usług. Ich poziom będzie weryfikowany z uwzględnieniem budżetów na kolejne lata, pozyskanych środków zewnętrznych oraz możliwości kadrowych realizatorów. Aktualizacja wartości liczbowych będzie dokonywana w rocznych planach wykonawczych lub w innym przyjętym trybie monitorowania LPDI.

Wskaźnik	2025 – baza	2027 – cel pośredni	2030 – cel	Źródło
Liczba osób korzystających z podstawowych usług opiekuńczych	124	min. 135	min. 150	OPS/CUS
Liczba godzin podstawowych usług opiekuńczych	38 353	min. 40 000	min. 44 000	OPS/CUS
Liczba osób objętych usługami sąsiedzkimi	0	min. 2	min. 5	OPS/CUS
Liczba użytkowników teleopieki	188 szt.	min. 200	min. 220	OPS/CUS
Liczba opiekunów korzystających z opieki wytchnieniowej	22 osoby – pobyt dzienny; 1 osoba – pobyt całodobowy (OPS 2025; liczby form nie sumują się automatycznie do liczby unikalnych osób)	co najmniej 20 uczestników łącznie w obu formach; odrębne raportowanie	co najmniej 40 uczestników łącznie w obu formach; odrębne raportowanie	OPS/CUS, PCPR
Liczba miejsc w mieszkaniach treningowych/wspomaganych	0	2	min. 4	Miasto, OPS/CUS
Liczba rodzin objętych asystenturą	45 rodzin (OZPS 2025)	monitorowanie liczby rodzin i czasu oczekiwania	dostępność adekwatna do rozpoznanych potrzeb; coroczny pomiar	OPS/CUS
Średni czas oczekiwania na pierwszą konsultację psychologiczną	Wartość orientacyjna: 2 tygodnie	ustalenie pomiaru i celu po uzyskaniu bazy	skrócenie czasu oczekiwania; wartość docelowa po pomiarze bazowym	OPS/CUS, partnerzy
Liczba gospodarstw objętych profilaktyką utraty mieszkania	Brak pomiaru	min. 25	min. 50	OPS/CUS, zarządcy
Liczba pracowników objętych superwizją	8	min. 10	min. 12	OPS/CUS
Odsetek użytkowników pozytywnie oceniających usługi	badanie bazowe 2026	min. 75%	min. 80%	ankiety jakości

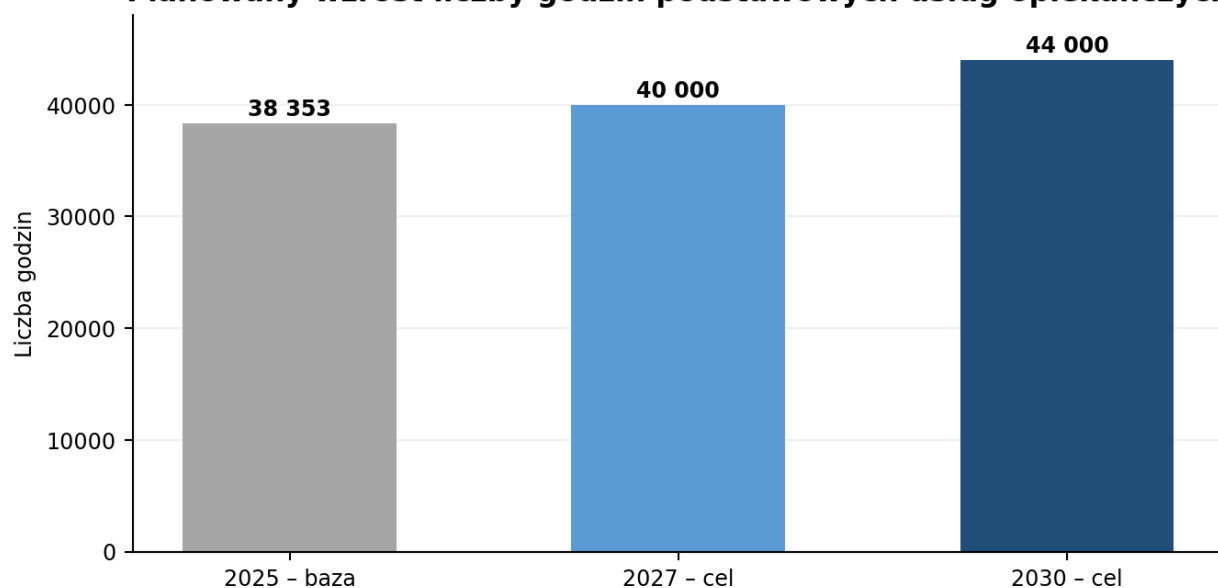
Planowany wzrost liczby osób korzystających z usług opiekuńczych

Wykres 7. Wartość bazowa i cele dotyczące liczby osób korzystających z podstawowych usług opiekuńczych.

Źródło: system wskaźników LPDI; wartości 2027 i 2030 mają charakter planistyczny (minimum).

Planowany wzrost liczby godzin podstawowych usług opiekuńczych

Wykres 8. Wartość bazowa i cele dotyczące liczby godzin podstawowych usług opiekuńczych.

Źródło: system wskaźników LPDI; wartości 2027 i 2030 mają charakter planistyczny (minimum).

3. Zarządzanie Planem

3.1. Odpowiedzialność za wdrażanie

Za koordynację realizacji Planu odpowiada Burmistrz Miasta Kościana. Bieżącą koordynację działań, gromadzenie danych monitoringowych oraz współpracę z realizatorami prowadzi Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościanie, a po

rozpoczęciu działalności Centrum Usług Społecznych – Centrum Usług Społecznych w Kościanie. Plan będzie realizowany wspólnie z jednostkami miejskimi, powiatem, ochroną zdrowia, oświatą, Powiatowym Urzędem Pracy, organizacjami pozarządowymi, podmiotami ekonomii społecznej, pracodawcami oraz przedstawicielami osób korzystających z usług.

3.2. Cykl monitoringu

- 1) monitoring bieżący – gromadzenie danych przez realizatorów usług;
- 2) przegląd roczny – analiza wykonania wskaźników, kosztów, dostępności i jakości;
- 3) forum partnerów – co najmniej raz w roku omówienie wyników i potrzeb;
- 4) ewaluacja śródkresowa – w 2028 r. przeprowadzona zostanie pogłębiona ocena postępu realizacji Planu, aktualności diagnozy, stopnia osiągania wskaźników oraz adekwatności przyjętych kierunków działań; jej wyniki będą podstawą do ewentualnej aktualizacji sposobu realizacji LPDI;
- 5) aktualizacja działań – możliwość zmiany harmonogramu i wartości docelowych bez naruszania celu głównego;
- 6) ewaluacja końcowa w 2030 roku – ocena rezultatów, trwałości i rekomendacji na kolejny okres.

3.3. Kluczowe wskaźniki rezultatu

Wskaźnik	Wartość bazowa	Kierunek do 2030 r.	Źródło danych
Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i sąsiedzkich	124 osoby – podstawowe usługi opiekuńcze; usługi sąsiedzkie odrębnie (OPS 2025)	wzrost adekwatny do rozpoznanych potrzeb	OPS/CUS
Liczba godzin usług opiekuńczych	38 353 w 2025 r. łącznie z Opieką 75+	utrzymanie dostępności i wzrost przy rosnących potrzebach	OPS
Liczba użytkowników teleopieki	188 szt.	wzrost dostępności do 2030 r.	OPS/CUS
Liczba osób korzystających z asystencji osobistej	14 w programie 2025	wzrost i stabilizacja usługi	OPS/CUS

Wskaźnik	Wartość bazowa	Kierunek do 2030 r.	Źródło danych
Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej	22 osoby – dzienna; 1 osoba – całodobowa (OPS 2025; raportować formy osobno)	wzrost	OPS/CUS
Liczba miejsc w mieszkaniach wspomaganych/treningowych	0 miejsc funkcjonujących w 2025 r.; 2 miejsca planowane od 2027 r.	utworzenie nowych miejsc	Miasto/OPS
Liczba rodzin objętych asystenturą	45 rodzin w 2025 r.	dostęp bez nadmiernego oczekiwania	OPS
Czas oczekiwania na pierwszą konsultację kryzysową	brak wspólnego pomiaru	skrócenie	realizatorzy
Liczba osób wychodzących z bezdomności do stabilnego mieszkania	6 osób	wzrost	OPS/zarządcy
Poziom satysfakcji użytkowników usług	brak wspólnego pomiaru	coroczny pomiar i poprawa	koordynator Planu

3.4. Raportowanie

Po zakończeniu każdego roku zostanie przygotowana krótka informacja o efektach wdrożonego Planu zawierająca: wykonane działania, osiągnięte wskaźniki, liczbę osób objętych pomocą w danym roku, poniesione wydatki i źródła finansowania, a także ocenę jakości usług, napotkane trudności i wnioski na kolejny rok. Po zakończeniu obowiązywania Planu powstanie raport końcowy, który zostanie przedstawiony burmistrzowi oraz Radzie Miejskiej Kościana.

4. Roczny cykl wdrażania i monitorowania LPDI

Okres	Działania zarządcze
I kwartał	aktualizacja danych za rok poprzedni, analiza realizacji wskaźników, identyfikacja nowych potrzeb
II kwartał	przyjęcie rocznego planu wykonawczego, przygotowanie projektów i partnerstw, konsultacje z użytkownikami
III kwartał	przegląd dostępności usług, jakości, kolejek i wykorzystania budżetu; działania korygujące
IV kwartał	plan finansowy i organizacyjny na rok następny, aktualizacja mapy usług i ryzyk

5. Standard jakości usług środowiskowych

- 1) podmiotowość osoby, poszanowanie prywatności, godności i prawa do podejmowania decyzji;
- 2) diagnoza funkcjonalna i plan wsparcia uzgodniony z osobą oraz – za jej zgodą – z opiekunem lub rodziną;
- 3) ciągłość usługi i jasna informacja o sposobie zastępstwa personelu;
- 4) dostępność architektoniczna, komunikacyjna, cyfrowa i informacyjna;
- 5) ochrona danych, bezpieczeństwo i procedury reagowania na przemoc, zaniedbanie oraz ryzyko zdrowotne;
- 6) kwalifikacje personelu, wdrożenie stanowiskowe, szkolenia, supervizja i przeciwdziałanie wypaleniu;
- 7) mierzenie rezultatów, a nie tylko liczby wykonanych czynności;
- 8) regularne badanie satysfakcji użytkowników i opiekunów oraz procedura rozpatrywania skarg;
- 9) współpraca międzysektorowa i przekazywanie spraw wyłącznie za wiedzą i zgodą osoby korzystającej z pomocy.

Standard powinien mieć zastosowanie do usług realizowanych zarówno bezpośrednio przez jednostki miejskie, jak i usług zleczanych podmiotom zewnętrznym.

6. Plan komunikacji i partycypacji mieszkańców

Deinstytucjonalizacja powinna być mieszkańcom wyjaśniana prostym i zrozumiałym językiem. Jej celem nie jest ograniczanie dostępu do opieki, ale zwiększanie możliwości wyboru i rozwijanie pomocy dostępnej w codziennym środowisku życia. Informacje o działaniach powinny być przekazywane w dostępnej formie, zarówno tradycyjnie, jak i przez kanały cyfrowe.

Poziom	Rozwiązania
Informacja	miejska mapa usług, informator drukowany i cyfrowy, aktualizowana baza kontaktów
Konsultacje	co najmniej jedno otwarte spotkanie rocznie oraz konsultacje z grupami użytkowników
Współdecydowanie	forum użytkowników usług i opiekunów nieformalnych

Poziom	Rozwiązania
Edukacja	kampanie o teleopiece, opiece wytchnieniowej, zdrowiu psychicznym, przemocy i zapobieganiu bezdomności
Informacja zwrotna	ankiety, skrzynka uwag, dyżury konsultacyjne i publikacja odpowiedzi na najczęstsze pytania

Wyniki konsultacji, ankiet i innych form informacji zwrotnej będą wykorzystywane podczas corocznego przeglądu realizacji LPDI oraz przy ustalaniu priorytetów na kolejny rok.

7. Ryzyka wdrożeniowe

Ryzyko	Skutek	Sposób ograniczania
Niewystarczające zasoby kadrowe	ograniczona dostępność usług	plan zatrudnienia, szkolenia, superwizja, współpraca z NGO i uczelniami
Finansowanie projektowe bez trwałości	zakończenie usług po projekcie	analiza kosztów i plan trwałości przed uruchomieniem
Niewystarczająco skuteczna koordynacja	powielanie działań i luki w pomocy	koordynator przypadku, partnerstwo i wspólne procedury
Niska informacja mieszkańców	niewykorzystanie usług	jeden katalog usług, infolinia i kampanie
Stygmatyzacja grup	rezygnacja z pomocy i izolacja	język włączający, edukacja i udział użytkowników
Niedostępna infrastruktura	wykluczenie osób o ograniczonej mobilności	audyty, plan dostępności i transport door-to-door
Niewystarczająca dostępność danych porównywalnych	trudność oceny efektów	wspólna karta wskaźników i coroczny raport
Zmiany prawne lub ograniczenie finansowania zewnętrznego	Opóźnienie lub ograniczenie części działań	Coroczna aktualizacja planu wykonawczego, dywersyfikacja źródeł finansowania, etapowanie działań

8. Karta corocznego raportu

Realizacja Planu będzie podsumowywana raz w roku. Coroczny raport obejmie informacje o wykonanych i niezrealizowanych działaniach wraz z przyczynami, osiągniętych wskaźnikach, poniesionych wydatkach i źródłach finansowania, dostępności usług i czasie oczekiwania, a także o ocenie jakości wsparcia przez mieszkańców. Raport będzie zawierał również informacje o współpracy z partnerami, najważniejszych ryzykach oraz działaniach planowanych na

kolejny rok i będzie przedstawiany Burmistrzowi Miasta Kościana oraz właściwej komisji Rady Miejskiej Kościana.

9. Rekomendacje wdrożeniowe:

- 1) w ramach corocznego monitoringu LPDI wartości bazowe wskaźników będą systematycznie aktualizowane i uzupełniane, w szczególności w odniesieniu do teleopieki, asystencji osobistej, opieki wytchnieniowej, poradnictwa psychologicznego oraz pomocy mieszkaniowej;
- 2) w pierwszej kolejności rozwijać usługi, które ograniczają ryzyko skierowania do opieki całodobowej: usługi opiekuńcze, sąsiedzkie, specjalistyczne, teleopieka i opieka wytchnieniowa;
- 3) powiązać wdrażanie LPDI z organizacją Centrum Usług Społecznych i budową jednego systemu informacji oraz koordynacji usług;
- 4) wprowadzić formalny zespół partnerstwa lokalnego, z udziałem użytkowników usług i opiekunów nieformalnych;
- 5) przed uruchomieniem każdej usługi finansowanej projektowo określić koszt jednostkowy i źródło jej utrzymania po zakończeniu projektu;
- 6) rozwijać mieszkalnictwo wspomagane i treningowe jako alternatywę dla instytucjonalizacji oraz narzędzie wychodzenia z bezdomności;
- 7) zapewnić stały program superwizji i wsparcia kadr, ponieważ dostępność personelu jest podstawowym warunkiem realnego rozwoju usług.

10. Podsumowanie

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych ma pomóc Kościanowi rozwijać taki system wsparcia, w którym pomoc jest dostępna możliwie blisko mieszkańca, a instytucje nie działają obok siebie, lecz współpracują w jego sprawie. Miasto ma już wiele ważnych zasobów: doświadczony Ośrodek Pomocy Społecznej, aktywność lokalną i wolontariat, Klub Integracji Społecznej, placówkę wsparcia dziennego, programy dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami, organizacje społeczne oraz dobrze rozwinięty system ochrony zdrowia, w tym specjalistyczną psychiatrię.

Największym wyzwaniem na najbliższe lata będzie starzenie się mieszkańców i związany z tym wzrost potrzeb opiekuńczych i zdrowotnych. Trzeba zmierzyć

się z niedoborem pracowników, zbyt małą liczbą mieszkań wspomaganych, barierami w dostępności oraz niewystarczającą koordynacją pomocy. Dlatego potrzebny jest dalszy rozwój usług świadczonych w domu i środowisku: opiekuńczych, asystenckich, wytchnieniowych, mobilnych, dziennych i mieszkaniowych. Równocześnie warto wzmacniać rodziny, sąsiedzką pomoc, wolontariat i samopomoc.

Plan powinien być regularnie sprawdzany i dostosowywany do zmieniających się potrzeb mieszkańców.

Powodzenie Planu nie będzie mierzone wyłącznie liczbą uruchomionych usług. Najważniejsze będzie to, czy dzięki podejmowanym działaniom mieszkańcy będą mogli dłużej zachować samodzielność, bezpiecznie funkcjonować w swoim miejscu zamieszkania, utrzymywać więzi społeczne i korzystać ze wsparcia odpowiadającego ich rzeczywistym potrzebom. LPDI powinien pozostawać dokumentem praktycznym i elastycznym, regularnie aktualizowanym wraz ze zmianą potrzeb mieszkańców oraz warunków organizacyjnych i finansowych miasta.

11. Wykaz źródeł i dokumentów

11.1. Akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

11.2. Dokumenty lokalne:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miejskiej Kościan na lata 2026–2032,

- Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Kościan na lata 2025–2027,
- Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Kościan na lata 2024–2030,
- Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościanie za 2025 r.
- Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2025,
- Sprawozdanie Zespołu Interdyscyplinarnego za 2025 r.

11.3. Diagnozy i badania:

- diagnoza potrzeb i potencjału Gminy Miejskiej Kościan w zakresie usług społecznych, 2025 r.,
- lokalne badania społeczne wykorzystane przy opracowaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

11.4. Dokumenty i materiały metodyczne:

- ogólnopolskie wytyczne dotyczące tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych,
- Poradnik diagnozy LPDI, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, 2025 r.

12. Słowniczek skrótów

Skrót	Pełna nazwa
AOON	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością
CUS	Centrum Usług Społecznych
DI	Deinstytucjonalizacja
DPS	Dom Pomocy Społecznej
FEW	Fundusze Europejskie dla Wielkopolski
KIPUS	Koordynator indywidualnych planów usług społecznych
KIS	Klub Integracji Społecznej
LCW	Lokalne Centrum Wolontariatu
LPDI	Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
NGO	Organizacje pozarządowe (ang. non-governmental organizations)
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościanie
OSL	Organizowanie społeczności lokalnej; w kontekście stanowiska: organizator społeczności lokalnej
OUS	Organizator usług społecznych
OZPS	Ocena zasobów pomocy społecznej
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PES	Podmioty ekonomii społecznej
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
POZ	Podstawowa opieka zdrowotna
PPP	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna
PUP	Powiatowy Urząd Pracy w Kościanie
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu
SP ZOZ	Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
SWOT	Analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy
UE	Unia Europejska
UM	Urząd Miejski
WCN	Wielkopolskie Centrum Neuropsychiatryczne im. Oskara Bielawskiego
WOKISS	Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych
WUW	Wielkopolski Urząd Wojewódzki
ZDR	Zespół Doradztwa Rodzinnego
ZI	Zespół Interdyscyplinarny
ZOZ	Zakład opieki zdrowotnej

FORMULARZ ZGŁASZANIA UWAG

do projektu „Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych
Gminy Miejskiej Kościan na lata 2027–2030”

Termin zgłaszania uwag: do 6 listopada 2026 r.

Imię i nazwisko osoby zgłaszającej uwagę:

.....

Adres:.....

L.p.	Część dokumentu – strona, rozdział, punkt	Treść uwagi, opinii, propozycji / proponowana zmiana	Uzasadnienie

Inne uwagi dotyczące projektu Planu

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Data:

Czytelny podpis:

OBWIESZCZENIE BURMISTRZA MIASTA KOŚCIANA

z dnia **30 października 2026 r.**

w sprawie zebrania konsultacyjnego dotyczącego projektu „Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Gminy Miejskiej Kościan na lata 2027–2030”

Burmistrz Miasta Kościana zaprasza mieszkańców Gminy Miejskiej Kościan
na otwarte zebranie konsultacyjne dotyczące projektu:

„Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Gminy Miejskiej Kościan na lata 2027–2030”.

Zebranie odbędzie się:

6 listopada 2026 r. od godz. 15.00 do 17.00

w Świetlicy Socjoterapeutycznej, ul. Bernardyńska 2, 64-000 Kościan

Celem zebrania jest przedstawienie mieszkańcom głównych założeń
projektu Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Gminy
Miejskiej Kościan na lata 2027–2030 oraz umożliwienie zgłoszenia opinii,
uwag i propozycji dotyczących dokumentu.

Projekt Planu dostępny jest:

- w Biuletynie Informacji Publicznej,
- na stronie internetowej Gminy Miejskiej Kościan,
- w Urzędzie Miejskim Kościana,
- na stronie internetowej Ośrodka Pomocy Społecznej w Kościanie,
- w mediach społecznościowych Urzędu Miejskiego Kościan i Ośrodka
Pomocy Społecznej w Kościanie.

Niezależnie od udziału w zebraniu mieszkańcy mogą zgłaszać uwagi do
projektu Planu na piśmie, na formularzu konsultacyjnym, **do dnia
6 listopada 2026 r.**

Formularz można:

- 1) złożyć osobiście w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kościanie,
ul. Szczepanowskiego 1, 64-000 Kościan;
- 2) przesłać pocztą na adres: konsultacje@ops.koscian.pl

Zapraszamy mieszkańców Kościana do udziału w konsultacjach.

Burmistrz Miasta Kościana